

МИХАЙЛО П. БОРОВИК

З ПЕРЕЧИТАНОГО
ПЕРЕДУМАНЕ

1984 РОКУ.

Стор.1.

МИХАЙЛО П. БОРОВИК.

З ПРОЧИТАНОГО
ПЕРЕДУМАНЕ.

З ІСТОРІЇ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО РУСИ-
УКРАЇНИ. Головні історичні теми з подій
на нашій батьківщині.

1984 року.

Вилсонвил, Онтаріо Канада.

ВІД АВТОРА.

Кожна українська людина повинна знати свою історію, хоч головніші події, які відбулися в нас на Україні, щоб знати розвиток і упадок нашої держави.

В цих десятих томах історії Руси-України Михайла Грушевського є 7141 сторинка і це велика праця не лише написати, але перечитати все докладно і особливо передумати над кожною подією, це забирає роки часу, що не всяка людина на це спроможна так багато витрачувати часу.

Я свідомий тому, що мало наших людей перечитали цю велику історію, рішив написати малою книжечкою, щоб читач міг швидко перечитати, але багато зрозуміє те, чого раніше незнав.

Пишу я коротко і ясно, темі довги, що забирають декілька сторінок, я постарався це показати в стислому розумінню в декількох словах.

Грушевський хоч теж пояснював, але те все йшло через московське решето цензурне, тому неможливо було Грушевському так все пояснювати як це нам тепер в Канаді. Грушевський брав історичні дані, на яких мав підставу себе оправдувати як історика, а тому брав з різних архівів, московських і польських, хто як писав, а думку проте все дав самому читачеві.

Вороги завжди пишуть в користь свою, а про своїх противників пишуть часто фальшиво, тому потрібно мати свої погляди на все те, що написано. Я пишу тому, то зазначую в якому томові і на якій сторінці, що коли хто має цю велику історію, то може перевірити, а тако ж і ширше прочитати про ті історичні події. Коли до сих пір наші історики такого не зробили, то хай мені про-бачать, що я це зробив. Автор М.П. Боровик.

ЧИ МАЛИ МИ СВОЮ УКРАЇНСЬКУ ДЕРЖАВУ?

Наші вороги поляки і росіяни нам кажуть, що ми ніколи не мали своєї держави, тому варто докладно перевірити історичні дані, та зрозуміти самим і показати нашим ворогам правду, бо сучасна пора це вимагає від нас.

Всякий нарід має свою власну історію, хто немає записаного, то має свої перекази, що їх передають з рода в род своїм нащадкам.

Доля спіткала наш нарід, що вороги наші спалили все наше національне, але ми маємо багато переказів, та й наші вороги немогли цілковито затерти нашу історію, бо ж вона є велика і богата тим, що її втворив великий український нарід. В історії Грушевського, можна знайти кінець тої нитки, яка нас заведе в давнину нашого народу.

Багато колись чужинці згадували в своїх історіях про Скитів, що вони нас так називали своєю мовою, в згадка в Біблії, Євангелії, в грецькій історії, що часто згадували про нас як велжкий і могутий нарід, а особливо нам тепер говорять могили, що розкинені по всій Україні різної величини, що доказує, що це були не пастухи, що пасли кози, а велики богатири, що володіли великим народом. Велич володаря залежна від величи великого народу. Ми там знайшли державну велич, але що подіяло на упадок нашої держави?? Були велики епідемії, що забиравала велики жертви народу, про що пише Грушевський, том, 9; 466-472, де багато народу забрала чума в Польщі і на Україні під час Хмельницького, що ослабило військову силу обох країн. Том 1, 7: Грушевський написав, що український нарід заселявав широкі простори України, де є більше як 90% українського народу. Богдан Хмельницький казав, що наші державні кордони є по Вислу там, де є наша віра, мова і нарід. Цікаво, яка ж тоді була Польща, коли українці заселявали по Вислу?

Звичайно, що ляхи були маленьке карликове плем'я в ту пору, але скористались нашим нещастям від азійських орд. Проще згадаю нижче. Про скитів наші історики пишуть коротко з чужих історій, бо самим неможливо перевірити через окупантів України. Згадують, що скити жили на півдні України при Чорноморії, але нам кажуть скитські могили, що вони розкинені на півночі України. Багато я їздив по Україні, але найгустіше розкинені могили є біля Овруча, особливо Норинськ, Велідники і Словешня. Тепер ці місцевості занедбані, але в історії Грушевського згадується, що там стояли Богдана Хмельницького козаки, а Норинську, Велідниках і в Словешні. Біля Норинську є три великі могили, а недалеко є ціле кладовище могилок немов малі купиці сіна, їх є приблизно зо 20 могил.

В 1926 року були в Норинську археологи, розкопали одну з тих малих могил і викопали 2 скелети, чоловічий і жіночий, що були похоронені в сидячий форми. Вчені сказали, що це кладовища старинних скитів, що був звичаю хоронити сидячи, та коли чоловік умирав, то йому забивали його дружину і садвили біля нього. Ось ми можемо зрозуміти велич нашої держави від Чорного Мора, до білоруських кордонів на поліссі.

Місто Овруч є на кордонах Білорусії. Саме місто Овруч є таке старе, що ніхто не знає докладної історії про нього, а згадано вже в історії Київської Русі-України, де вже в 9 виці було князівство в Овручи.

В 1930 року в Овручи весною вода вимила підземельні печери, що тягнулись через головну вулицю Овруча, але міліція і ГПУ заборонили всякі дослідження, хоч наша інтелігенція цікавилась тим. Ось кожна могила, печера на Україні є свідком нашої давнини.

ДОБА КНЯЗІВСТВА.

Князі були в нас на Україні дуже здавніх часів, ще коли була велика скитська держава, то звали своїх володарів князями. Під час Київської Русі-України, ще були в нас князі на Волині і в Галичині, що були окремі князівствами, але історія київська затерла все про інших князів, та і своє до християнське все знищили. Том 1, 375: Згадка є про волинського князя Мала, що володів на Волині і мав столицю старинний Іскорость, а теперешній Коростян, що його Ольга спалила з народом. Хоч і є згадка про волинського князя в київській історії, то вона є незграбною і з насмішкою над волинськими людьми, бо в ту пору Волинь була як окрема держава. Слово "Волинь", це назвисько не від того, що там розмножували волів і їздили ними, а взято це слово від волі, бо там не було ніяких наїздників в ту пору і жили вольно, мали своїх князів, закони і військо. Але коли прийшли в Україну варяги, привели зі собою своє військо, свої закони, тоді стали називати український нарід смердямі і почали поневолювати Волинь. Том (3) 59. Том 1, 603: де згадується, що в київських князів було військо наємне з варяг, тому для них все разом з народом українським було смердямі. Том (3) 139: Бояри не мали традицій шукати помочи в свого народу. Звичайно, що хто не був варягом, то скоро по варажився за кусень українського хліба так, як потім зпольщувались і ставали росіянами, на власній українській землі.

Київ як столиця нашого народу з давніх часів був тим, що Дніпро, та ліса, що було доброю обороною і торгівлею з іншими народами, що свідчить Київська давнина. Том (3) 146: Поляки кажуть, що татари винищили український нарід, а вони вже заселявали Україну своїми поляками як пустиню.

Росіяни кажуть, що татари винищили росіян понад Дніпром, а українці прийшли з Волині і заселили їхні землі в центральній Україні. Оба наші сусіді брешуть, але не однаково. Значить, що не все є як росіяни, бо ж сами кажуть, що українці жили як окремий нарід на Волині. В ті часи москалі, литовці і поляки були карликовими племенами, сиділи з боків України, а Україна була буферною зоною проти азійських орд, громили наш нарід, а ці карлики раділи тим, що мають нагоду підбирати недобитків і поневолювати їх, а їхні землі приєднувати до себе і тим почали проголошувати себе великими царями, королями і князями, будучи не дорослими на це звання. Київське князівство було чужого духа, що бачимо з їхніх дій: Том (3) 154: Люди жили тяжче під своїми князями, ніж під татарами. Том (3) 156: Болоховці—це старинна нація українська, що боролись проти князів на широких просторах Волині і Галичині, що історія нам показує. Отам ще панував український дух народу за свободу української людини. Там похоронена наша українська воля на тому поліському терені.

Ми сьогодні сліпо славимо тих, що знищили нашу державу, загнали наш нарід в неволю, сами ті проводирі виховані в чужих ворожих школах і оточенні. Галицький король Данолю виховувався в модяцький королівський родині, та в єзуїтській школі, знищив тих вольних галицько-волинських болоховців. Том (3) 157: Галицький Данило понищив села і людей болоховців, що жили біля Прип'яті і у Звягелі, та по річках Случ і Тетереви. Чималу різню зробив над українським народом. Болоховців татари тоді не кривдили. Том (3) 158: Данило вибив людей на Київщині і по річці Тетераві, що належали до татар. Чи це було якесь визволення України? Том (3) 163: Галицький Данило сам став підлеглим татарам.

Ось сами свої князіки нищили Україну, а потім і самі стали рабами. Том (3) 191: Люди мали двойний тягар, від татар і своїх князів, що служили татарам. Том 1, 535: Дід Володимира наложив головою як грабіжник деревлян, а батько Володимира як лицар авантюрист далеких походів. Звичайно, що перше потрібно розбудувати свою державу, очистити її від ворогів, а не ходити в далеки походи, а під хатою своєю згинуть від ворога.

Цікава історія нашого календаря: Том (3) 141: На дзвоні було відлито число року старинного календаря 6849 року. Кожний нарід не цурається свого календаря. Грушевський згадав про хозарів, що вони нам добре відомі як дика орда така, як і татари, то це два народи, чорні і червоні, змішані з фінами і уграми, а релігію прийняли Мойсєєву. Том 1, 227: Про княгиню Ольгу, то історія пише, що безпідставні про неї складені легенди про її хрещення. Том 1, 450: Розшукували слідів в Царгороді і нічого не знайшли про Ольжине хрещення, а про Рим годі й говорити.

ДО ХРИСТИЯНСЬКЕ ВІРУВАННЯ.

Том 1, 115: До християнське вірування—це культ природи. Вірили в одного Бога, але приносили жертви річкам і болотам. Перун і Дажбог були синами Сварога. Том 1, 316:—318—319: Сварог був головне божество, 323: Хорс і Дажбог були особні боги. 327: Приносили в жертву своїм богам людей. 511: до християнська релігія не виробилась як слід, а тому занепадала. Так писав Грушевський.

Тепер ми можемо подумати, чому старинна віра не розвинулась і яка була причина? Перше, що до одного Бога тулили різні сини божи і кожному приносили жертви і молились до них, що обезцінювало розуміння Бога.

Друге, що пошана природи тормозило розум думати про вище божество духовости, чим виступувались тільки примітивні легенди про домовиків, русалок і лісних мавків. Ще одне було лихо, що коли володар умирав, то забивали йому дружину, рабів і коней, та клали різні коштовні речі, та шей було нещастям таким як і в жидів много жонство, що володари приходили до господаря і брали в нього не дорослу донечку собі в гарему. Це доказує, що така релігія не була розвинена. Том 1, 347-348: У Володимира було багато наложниць. Цього ніхто ніякими вірами і законами не може оправдати любих царів і князів.

ТЕРОР НАД ПРЕДКАМИ ЗА СТАРУ ВІРУ.

Чи був нарід винуватий за ту стару віру, що для них їхні батьки передали в спадщину? Защо ж тоді робити терор над молящими в якомусь обряді? Тільки можна кращою наукою змінити думку релігійну в людині. Том 2, 41: Князь Ярослав убивав волхвів старинної віри. Том (3) 287: Судили тих, хто молився в лісі, біля води. 402: Ще в 14 віці люди молилися до Перуна, Хорса, Макоші і Вілу. А християнство було релігією міста. Подумаймо тверезо, скільки то народу було знищено в продовж 400 років за стару віру? Невже ж є таким великим злочином коли людина раб пішла до лісу і там підняла свої очі до неба і просила Бога за нестерпну муку від деспотів? Том (3) 289: Закони суду були формою греків, жорстокий до іновірців. Коли в релігії немає ніякого гуманізму, то яка може там бути правда і святість, про яку каже релігія? То не є релігія, а партійщина, що прикриває себе релігією. Тим релігії тепер потерпіли через свій терор.

Том(3)260:Грецький цар рахував себе володарем всієї Русі, та Московії. Том (3)283: суд церковний собором засудив суздальського єпископа з участю київського князя Андрія всієї Русі, єпископу Федору присудили відрізати язик, як злочинцеві єретику, утяти праву руку і виїняти очі зате, що сказав хулу на Богородицю. Такий щоденний терор був по світі в той час в християн.

ЦЕРКВА І ДЕРЖАВА.

За грецькими законами, що вони були на Україні з прийняттям християнства, то церква була головним урядом, що їй підчинялись князі і бояри. Том (3)293:З княжих доходів давалось як десятина на церкву, 294:Церкви мали багато сіл і міст разом з народом. Том (3)211:Церква ставилась до жіноцтва з призи́рством як до нижчого сотворіння, забороняли музику, співи, танці і всі народні розваги, називали це все грішне і світське, та поганське як пережите. Том 5,495:Скаржились на краківського єпископа, що казав таке, що Мойсей, Ісус, Магомет—це три обманці, що обманули цілий світ. Цей краківський єпископ взяв до себе молоду дівчину, яка йому вродила дитину, та багато мав монашок. В католиків це все є буденщиною і в них ніхто не карав священників і монахів за неморальщину так, як це каралось в інших вірах. Том 5,549:Грецьки достойні духовники, приїжджали на Україну, привозили різні спекулятивні річі, роздавали різні грамоти, права, привелеї, все це загроші можна було купити найбільшому злодію, за що одержували не похвальню подяку від нашого народу. Релігія може бути святою, але люди в ній переважно завжди є грішними і не моральними.

Том 5,540: Через назьку мораль католицької церкви в Польши, люди стали захоплюватись німецьким протестантизмом, появилась література і дебати в парламенті про католицькі церкви і маєтки, та різні привелеї для церков католицьких. В 16 віці католицька церква падала донизу, але шляхта вернулась назад до вігид, а не до правди. Том 5,422: За короля Казимира в Галичині католики перебрали всю господарку: 427: Наступник піся Казимира на польський престіл Людовик, посилив католицький рух. Том 5,439: Єпископ православний дав польському королю 300 во-лів, щоб мати право від короля на єпархію в Галичині. Том 6,139: Дворанство і релігія спаралізувало розвиток життя в Польши. Том 9,990: Печерський монастир близько Київ-ва, все місто Васильків, разом з сотнями будинків, належало до монастира, архимандрит сказав, що його маєтки є 30 базарів, цебто: великих міст і 400 бататих сіл, звичайно, що з народними церковними рабами.

Подорож антиохійського патріярха Макарія з його сином Павлом, що Павло докладно описав життя на Україні і життя церкви, та життя Богдана Хмельницького, цей Павло ось що записав: Нас посадили на карету архимандрита, яка була вся зверху покрита золотом, в середині вибиті червонім оксаментом. Їхали через величезні сади, від 4-5 тисяч домів в садах і це все належить до печерського монастира.

Люди тепер можуть по різному думати про те багатство і структуру життя народного, але ніхто того не зітре з історії, щоб церковний провідник їздив золотими каретами, та поневолити міста і села, а раби церковні ходили боси і голі по грязі голодні, цього ніхто не може оправдати ніякими законами, бо ж це для релігії жодній така поведінка не належить.

Багато єпископів шукали великих маєтків і привелеїв, хто давав для них це все, тому й служили. Том 9, 1071: Архимандрит Теодосій Слуцький, утік з Києва до Литви. Том 9, 1081: Білоруське духовенство переходило на сторону поляків, але білоруський нарід разом з українським творили боротьбу проти Литви і Польщі. Тому святість шукаймо в знедоленого народу, а не в тих, що їздили золотими каретами і поневолювали український нарід.

УНІЯ.

Вся історія і український нарід осудив унію як хитрий засіб Польщі і їх ксьонзів, щоб через унію оволодіти українським народом, дати свої католицькі закони і обряди і тим опанувати українською людиною, зробити з неї поляка. Перше накинули унію на Галичину, потім перекинули її на Україну і Білорусію, але поляки помилились на тому і потім побачили, що унія не дала для них з дійснити їхніх плянів, виступили проти унії сами поляки. Раніше козаки мало звертали на релігії, бо вони утікали як від панів, так і від цирков за їхнє рабство. Але бачили потім козаки, що хто вже став уніятим, той вже став ворогом козацтву і Україні, а став дбатижжя про Польщу. Том 7, 389: Козатчина вступила в нову добу, віддавши услугу релігії і народу, щоб оборонити українську мову, культуру і свободу. Хто переходив на унію, того козаки рахували ворогом України і народу, таких козаки часто карали смертю як зрадників народу, та хто вже став уніятим, то свідомо стояв по стороні поляків, тому примусило козаків взятись за релігійну справу. Так нам показує ця історія України.

Терлецький пішов до унії, щоб дістати маєтки від польського короля.

Том 5,574:Йшли в унію не заякоюсь правдою, а за маєтками і за рабами.Том 5,582:Потій був католицьким агентом і лицеміром.Том 5,522:В 1440 року унію проголосили законною занею пішов Ісидор,Польща і Литва такими формами не задоволнились,цей собор був у Венеції,поляки і литовці цю унію відкинули,бо нібито Ісидор був православним.Том 5,526:Ісидор і інші священники без відома народу і священства більшості,та церковних управ,самі прийняли унію.Але коли Ісидор приїхав в Україну,то до нього поставились холодно священство і нарід.Кревська унія була в 1385 році,Ягайло підкорив литвинів під католизм.Том 5,450:Ягайло дав наказ, щоб землі роздати католикам,а православних силою змусити прийняти католизм.Том 5,595:Князь старий Острожський,виділив 150 козків,що коли єпископи будуть їхати до Риму, то хто пішов за унією,того покарати смертю. Це була боротьба не лише за віру, а за національну гідність.Том 5,598:Князь Острожський сказав,що зібралось 6 чи 7 осіб,змовників і продають нарід і це безстыдна зрада.Том 5,589:Ті єпископи, що прийняли унію,були забезпечені від уряду і вибирали їх в сенат.Поляки думали,що цими привелеями покорять Україну.Звичайно, що завжди можна в кожному народі знайти зрадників свого народу.Том 6,592:Українськи слабодухи йшли в унію,щоб було добре жити і бути в уряді.Недиво,що Овруцький Абрам Мишка теж пішов в унію,щоб добре жити самому.Том 6,585:Потій брав польську армію і силою відбирав від православних церкви і маєтки.Коли один гайдук кинувся на Потія і хотів його зарубати,але тільки відрубав на руці пальця,то Потія церква католицька проголосила святим мучеником, а гайдука розрубали на четверо.Ось яки стали по церквах святыми...

Том 6,478:Могилянська школа в Києві була католицькою,темною і шкідливою для українського народу.Том 7,431:У Витебську народна товпа убила Йосафата Кунцевича,як зрадника народу.437:Йосафат Кунцевич був в періоді часу в 1619 року.Коли польський король дав йому дві церкви і монастири в Могилеві і в Полоцьку для Кунцевича, то нарід боронив свої церкви від Кунцевича. Але королівський суд дав наказ,щоб карати смертю противників Йосафата.Звичайно, що багато було знищено білоруського народу за того мерзотника,що грабував народне майно. Наскільки є ще темряві в наших католиків, що таких як Йосафат рахують святими.

Польський король призначив єпископа Могилу зверхником в Києві над католиками,але Могила так розгосподаривсь,що зразу силою забрав православний монаший госпиталь собі на католицьку школу.Один монах запротестував перед Могилою,Могила забрав в того монаха всі маєтки і гроші того монаха,а самого монаха посадив в тюрму і наказав,щоб монаха щоденно били,щоб він скорше помер.Ось бачимо ще одного"святого" на подобию Йосафата,що наші раби його шанують.Том 7,418: Могила заклав школу в Києві в 1624 року, де викладав мовами польською і латинською. Але в серці української столиці Київ української мови не навчали,бо ж це були вороги українського народу.Могила загонив в могилу Україну,її мову і культуру,а нарід в ярмо.Прославляйте раби ще й Могилу.. . Ось що пише історія:Том 7,393:Нічого такого великого лиха не зробило як унія в Україні особливо над бідним народом;безправа, утиски і всяке лихо.Том 8,101:Унія стала непотрібною буферною зоною між католиками і православними,уніяти-це роздвоєна секта, яка стоїть одною ногою на католицизмі,а другою на православії.

Том 8,105:Католики опам'ятались і стали нелюбити уніятів.Польський король вже радив православним і уніятим,щоб вибрали собі свого патріярха і нейшли до чужинців. Том 8,200:Козатчина була чужою цим митрофорним і клубоносним шляхтичам,езуїтським вихованцям,бо ж вони були ворогами для козатчини.Багато є ще про унію цікавого,але ця моя книжечка є малою на ті всі події.

ЧОМУ РОЗПАЛАСЬ НАША ДЕРЖАВА?

Ми добре знаємо,що усобиці наших князів руйнували нашу державу,але,щоб не татари, тоб нарешті знайшлися б провідні люди,щоб зуміли об'єднати нарід і всі українські землі в одну державу,як це було колись за Володимира.Головна причина нашого упадку були татарські орди,що Грушевський пише, що були такі часи,до татари 2 рази переходили через Україну,палили і забирали людей в неволю.Україна була буферною зоною перед татарами,тому татари перше руйнували Україну.Московщина,Литва і Польша,це були карликові племена,а розрослися вони за рахунок Білоруських і Українських земель,що вони жили з боку України,поклонились ханам і обіцяли щедро платити татарам дань українським добром і народом.

Татарам це було на руку,бо татари сами плянували знищити український нарід.Ось татари нищили Україну,а ці три карлики підбирали недобитків і поширювали свої володіння рабськи,бож і сами були залежні від татар.Ці карлики проголосили себе великими царями і королями і князями за рахунок нашого нещастя.Вони посувались по згарищах України і поневолювали наш нарід,що був ще не знищеним.Тому історія пише,щб нарід терпів більше від своїх

ніж від татар. Докази ясні про залежність польську від татар: Том 9, 714: Коли татари розгромили поляків, то поляки заплатили викуп татарам 30 тисяч золотих. Але татари пригадали полякам заборгованість за три роки як данину. Україна була окружена ворогами: Литва, Польща, Туреччина, татари, Московщина, всі вони лізли на українські землі і часто ділились між собою нашим народом і нашою землею. Перечитав я цю Велику історію і здивувався, що наш нарід видержав національно до сих пір такий страшний терор від наших окупантів. Що сталося з вами вчорашні наші окупанти: Поляки, Литовці і татари? Пожали те, що сіяли. Ви своїм терором розбудували Росію і самі згинули. Великий наш Український нарід і могутній, але через наших ворогів не міг вирости в нас могутий володар. За наші болі ви всі одержали свою зарплату: цари, королі, князі і дрібніша шляхта. Коли прийшла на вас беда на всіх разом, то вже не було українських козаків, щоб вас рятували так, як це було колись. Так і церкви за свої гріхи одержали те, що ви робили з простолюдям. Рахували нарід худобою, а себе святими отцями. Чужинців брали собі за гандлярів, а свій нарід переслідували. Велику помилку і биду зробила Литва, що не дружила з Білорусією і Україною, а пішла до поляків таких бідарів як і сама на співпраці поневолювати своїх добрих сусідів. Щоб був союз оборонний між Литвою, Білорусією і Україною, тоб ніколи Польща і Московщина не змогли б робити терор і поневолювати ці три народи. Шведи розуміли значення України. Наша держава розгромлена, але нарід наш залишився більшим за тих народів, що звали себе великими. Ще черга залишається за росіянами, що одержать і вони те, що одержали наші колишні вороги.

ПОЛЬСЬКЕ УРЯДУВАННЯ НА УКРАЇНІ.

Бачимо з історії, що поляки хотіли як найбільше витягнути всякого добра з України, та винищити український нарід і заселявати Україну своїми поляками. Найбільше поляки послуговувались католицизмом, бо думали, що це буде найкращий спосіб переробити українця на поляка як українець стане католиком, що сталося в Польщі з німцями. Але з українцями було гірше, то поляки примінювали різні репресії і терор. Том 5,490: Польський король роздавав за гроші українські церкви, навіть і не священикам, але католикам. Те само робилося і в Литві, що князі торгували церквами. Том 5,450: Ягайло дав наказ, щоб землі роздавати тільки католикам, католики звільнялись від податків, та рішати самим розводні подружжя, а православних силою змушувати приймати катоїзм. Бачимо, що катоїзм і комунізм—це родичи по терору. Том 5,446: Король Ягайло дав наказ католицьким єпископам, щоб мішані подружжя давали післятші на розводи, не брали з них грошей так, як раніше. Українців вигонити з усіх добродійних установ, а на них накласти десятину і інші податки для католицької церкви без різниці віри і походження, всі мусили платити десятину єзуїтам. Уряд дбав за ксьонзами, бо ж вони керували польськими королями. Том 5,445: Мішані подружжя і новонароджені діти, силою хрестили в католицькій церкві. Том 5,444: Польща забороняла будувати на Україні православні церкви. Том 5,443: Православним у Львові забороняли робити відправи за умершого і українців рахували як людей не повноправних, та силою заставляли святкувати всі католицькіє свята. Дідичи забороняли своїм рабам ходити до православних церков, та будувати нові. Отак поводитись ляхи з нашим народом на нашій землі.

Король Ягайло силою передав православну церкву в Перемишлі латинникам, та дав велики маєтки і території, звичайно, що з народом. Том 5, 429; Польський король Володислав, дав велики маєтки ацибіскупу, замки в Роґатині, Олесько, Тустан з їх волостями, що брав міста з доходів львівських соляних копалень, Дрогобицьких і Жидачівських, та Камінець і Львова. Уявим собі яку територію мав той ацибіскуп? Значить, що до раю через чистиліще направляли бідного раба, сами не нажерно все підбирали собі. Все йшло в скарбницю Ватикану, де лежала українська кров, піт і смерть. Том 5, 428: В 1375 році папа Григорій 11, дав булу, щоб на Русі всі церкви були католицькими, тоді стала велика нагінка над православними. Значить, що команда на терор йшла для Польщі з Ватикану. Том 8, 146: Від православних і протестантів силою забирали їх маєтки, тому ці дві церкви об'єднались на самооборону в сенаті. В томи 8, є три роздільних тем і кожна має свої окремі сторінки. Я ставлю в загальному. Том 8, 135: Ляхи зайняли Київ, зловили козака, та забили його на смерть, обвинувачували козаків, що самовільно без їх короля вибрали собі митрополита, а шляхта прислала свого уніята бискупа Льва Кевзу, щоб переводив православних на католиків в унію. Але це все робилось терором. Багато православних утікало на московську сторону. Ми бачимо, що таким католицьким терором розвивалась Московщина в імперію. Том 8, 198: Терлецький видібрав від православних церкви, а православні видібрали назад від уніятів, але судили православних на кару смерті і різні грошові карі. Ця католицька поведінка нагадує московське розкулачення селян і тверде обкладання податками. Як бачимо, що для українського народу було неможливо терпіти, тому робились повстання.

Том 8,194:Нарешті польський король дозволив православним на школи,але вчити тільки по латині і по грецькому,але не дозволив на вищі школи в науці.Страшна наша мова для наших ворогів.Том 8,172:Папа дав наказ,щоб православним неробити жодних уступок,або обіцяне ніколи не виконувати . Отак ті "найсвятіші"робили на Україні . Том 9,1187:Шведський посол Данило писав до Хмельницького,що папа дав наказ знищити всіх козаків,а поляки підробили печатку Хмельницького і писали фальшиви універсали,що нібито козаки йдуть помогати полякам проти шведів.Папа хоче знищити всіх козаків,хоч бий прийшлося спорожнити всю ватиканську жасу.Оце так поляки господарили в нас на Україні.Польський король нічого не міг робити релігійного без дозволу амбасадора,що сидів в Варшави від Ватикану.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКИЙ ТЕРОР В УКРАЇНІ.

Польсько-литовські злочини на Україні не відстали від злочинів татаро-монгольських, що так ганебно робили над нашим народом. Том (3)117:Литва окупувала Україну в 13-20 році,тоді,як татари нищили Україну,то литвини замість допомогати Україні,то пішли її окупувати собі в колонію,руйнуючи села і міста Білорусії і України.Том (3)131:Галичина була під окупацією модярів в 1350 року.Галицький король Данило був споріднений з поляками і модярами,вихованець модярського королівського двору. Потім Галичина перейшла в руки полякам,які показали своє дике обличчя,знущанням над українським народом.Том 5,241:У Львові було заборонено українцям працювати в різних майстернях,крамницях і в громадських установах.

В 1525 року, в Львові було заборонено українцям жити в центрі міста, а були окремі квартали збоку міста як гета. Навіть польський король заборонив українцям православним священикам йти за мерцем з свічкою в руці, та відправляти по умершому. Сучасний поляку! Ти ще й сьогодні мрієш про наш Київ і звеш його своїм завойованим, не соромишся вчинків своїх предків, що так ганебно робили в нас на Україні. Що колись сьогодні вам полякам робили таке росіяни у вашій Варшаві, як ви робили в Києві і Львові? А ви ще й маєте гордість за ці підлоти. Том 5, 55: За удар шляхтича, мужику відрубували руку. Коли шляхтич убив мужика, то платив штрафу тільки пів рубля. Том 5, 514: На Україні католик не міг бути рабом, а тільки був рабом українець. Том 5, 137: Німці і волохи небули рабами на Україні. Том 5, 140: Містами керували католики і німці, бо тоді в Польщі був німецький закон. Бачимо вартість ляхів, що незуміли зліпити собі державного закону, а керувались німецьким. Том 4, 205: Хлопська кров рахувалась собачою, а селян рахували як худобу. Тому в поляків залишилися ці образливі слова "Пся крев, до цього часу. Як бачимо, що це все діялось під керівництвом католиків. Том 6, 453: Езуїти організували військові загони і руйнували православні церкви і жидівські синагоги. Шкода, що тепер жида бачать в українців якусь свою кривду, але ж разом з українцями мали кривду від поляків. Звичайно, що корчмарів, гандлярів народом карали козаки як ворогів народу, але це була оборона України від наїздницького терору. Том 6, 541: Звірський терор над кожною українською людиною, від зрослого, до школяра і жебрака, де католики стрічали, всіх забивали з насмішкою над українським народом по наказу звичайно езуїтів, бо вони були у війську як політруки.

Том 7,447:В Польщі перерахували багатьох єпископів,якіє робили велики злочини,але ніхто їх не карав,хоч це все було вислане до польського короля.Том 7,271:Гордість польської шляхти-це руйники держави,що й сталося.Багато ще залишилось в нас українців девкого тої польської дурної пихи,що коли вже лизнув якусь науку,або й без науки заліз в якесь громадське становище,то до нього вже простолюдию тяжко добратись.Том 8,39:Шляхта на Україні відбирала від козаків всі їхні маєтки,а козак не мав права жити на шляхетській території,та відбирали всякі права козакам.Том 8,33:Козаків пани били, не дозволяли їм варити пива,та торгувати і козаки голодували на своїй землі.Том 8,50: Козак не мав права держати в своїй хаті ніякого напою в пляшках,бо потрібно було йти до корчми.Жиди мали з оренд великі прибутки, а єзуїти силою забирали православні церкви і закривали їх.Том 8,150:В польському сенаті сказали про козаків таке,що козаки є немов довге волосся на голові,що воно потрібне,але коли довге,то його потрібно підрізувати.Отак Польща цінила ту силу козатську, що боронила Польщу від турків і татар,та москалів.Том 8,140:Унія-це болячка на національному тілі.Так наші історики оцінили унію.Том 8,45:Вишневецький в Немірові людям виколував swordлом очі,розпинав на хрестах, рубав мечем всіх підряд.Польське звірство було перевищене всяких деспотів.Том 8,83: Польське військо вирізувало цілі сели на Україні,бо спішили як скорше знищити український нарід.Том 8,85:Коли православні несли мерця,то католики били всіх підряд, а мертвого скидали з носилок на землю з насмішкою,а людей замикали в тюрму,бо король визнавав одну католицьку церкву,тому карали не лише живих,але і мертвих.Дехто скаже,що то було колись,то чому тих колишніх володарів деспотів звати святими отцями?..

Том 8, 127: В 1648 року, польське військо по доносах дідичів на селян, військо палило цілі села разом з народом. Як бачимо, що Гитлер був учнем в польських політиків, але ще не доріс до польського терору. Том 8, 254: Конецьпольський дав наказ старостам, щоб виловлювали всіх козаків і приводили їх до польського війська, а коли козак утік, то карали смертю його родину, бо поляки казали, що краще хай росте кропива на козатських селищах. Том 8, 268: Поляки в Корсуні, вирізали жінок і дітей, бо Павлюкове військо було слабо озброєне, тільки списи, коси і сокири. Том 9, 841: Дезертир з Радивилового війська, що перебіг на московську сторону сказав, що він був на польському сойми у Варшави і там довідався, що король і сенатори постановили, щоб козаків заманити і винищити всіх, щоб з них не залишилось ні одного, бо папа об'язав клятвою короля і сенат, щоб козаків винищити, бо вони перешкоджають католизові, та об'єднанню з Римом. Том 9, 36: Поляки радились, що треба козаків післати в далекі походи, щоб там їх винищили, а коли козаки щось здобудуть, то це буде для Польщі нова територія. Ось яка вартість з тих козатських далеких походів, коли вони були на користь нашим ворогам. Том 9, 234: Папа посвятив меч для польського короля, а король з королевою підчас підготовки війни проти козаків, молився у військовому таборі до "Богородиці" ченстоховської, яку поляки загарбали в Києві, бо цей образ був подарований греками Володимирі Великому. В тому військовому таборі зробили легенду, що вояки у ночі бачили Марію і престіл з написом, що на престолі сидів польський король, а напис був такого змісту: Володар мира! Брехні повно, бо ж в той час того ж короля оточили татари і козаки, та він був в руках Хмельницького, що Хмельницький його помилював, за що козаки нарікали на Хмельницького.

Тарас Шевченко писав, що братню кров пролити просять, а потім в дар тобі приносять з пожару крадений покров. Том 9, 135: Король плянував знищити православну віру і козаків. Том 9, 336: Польське військо йшло з Поділля через Волинь до Київа, не бачили жодної живої душі і сіл, а тільки попіл і літало птахство. Де керували священники політикою, там завжди було нещастя. Том 9, 325: Коли литовське військо наступало на Київ, то київське священство підбурювало киевлян, щоб робили тиск на козаків, щоб козаки вийшли з Київа без бою. Козаки вийшли, а литовці зайшли в Київ. Том 9, 332: Поляки і литовці увийшли в Київ, спалили його і вибили всей нарід. Том 9, 450: Польський король перераховував ворогів католизму: Україну, Московщину, Туреччину і Семигород, але про татар боявся говорити як про ворогів католизму. Бачимо, що головна підстава Польського терору був католизм. Том 9, 419: Ще згадано, що поляки вирізали нарід в Києві. Том 9, 412: Польське військо вирубало козатські села: Липовець і Рабуху, та інші села і міста разом з народом. Ось хто знищив наш край і недобитків загнав до росіян. Том 9, 495: Польський ватажок Чернецький сказав, що він русинів не залишить навіть на лікарство. Але в боях полковник Нечай так його угостив, що він той Чернецький носив своє підборіддя підперте бляхою. Том 9, 697: Поляки просили російського царя, щоб разом розгромити козаків. Бачимо, що розхвалена Польша яка звала себе великим королівством, разом з литовцями, не могли в поратись з козаками, а просили до помочи росіян. Том 9, 972: Антіохійський архидиякон, що був в Україні з своїм батьком патріярхом, писав про польський терор так: Він бачив спалені села і міста на Україні поляками, від 70-80 тисяч вирубано жінок і дітей, та не тільки рубали на смерть,

але мордували, вагітних жінок різали їм животи з насмішкою. Козаки на тиснули на поляків і зловили одного священика єзуїта, що так навчав вояків робити мордерства, бо ж це все робилось по науці священиків. Росіяни бачили вже перевершений терор над українським народом і з цього почалась війна росіян з поляками. Том 9, 1148: Татари піддержували поляків тому, що поляки давали татарам українських людей, а землі забирали поляки для себе. Том 9, 1133: Коли козаки утікали і залишали свої родини, то поляки всіх козатських родин зачиняли в будинки і живими палили жінок і дітей. Том 9, 1060: Польський історик Каховський оправдував польський терор біблійним терором, що в Біблії теж написано, що Мойсей і Давид теж палили живих людей своїх противників. Коли поляки в таке вірують, то й гитлерівський терор над поляками теж був святим. Але то брехня, бо святих терорів неможе бути. Але пізніше деякі польські історіки осудили той польський терор. Пізніше польський історик Кубаля засудив цей терор за знищення 1000 православних церков, сіл і міст разом з народом, та назвав, що привело до упадку Польщі. Том 9, 1057: Польський воєвода Тишкевич писав, що найбільша наша користь від татар, що зробили українську землю пустою, міста і села спалено, людей татари забрали 300 тисяч. Том 9, 156: Спалено на Україні татарами і поляками 270 міст, 200 тисяч татар самих дітей подушили. Тишкевич дозволив одному православному попу хоронити дітей, він укинув в одну яму 270 дітей, а решту ніхто не хоронив. Тишкевич радів тим, що козаків зажене за Дніпро, а по праву сторону Дніпра буде заселявати поляками. Том 9, 1054: Тишкевич з гордістю в свій щоденник записав так: Ми з гордістю йшли плюндрувати Україну. Але не забаром росіяни з плюндрували й Польщу.

Том 9, 1053: Один поляк написав в своєму щоденнику, що подорозі що зустрічали, те нищили, міста, села і людей. Цим звірячим характером ляхи себе показали як дикунське плем'я. Том 9, 1051: Поляки помогали татарам вилловлювати українських людей. Татари брали тільки здорових людей, а хворих, старих і малих всіх вирубували на смерть. Том 9, 1391: Грушевський писав, що модярський терор не був гіршим за литовський в Кмеві, та польський в Браславщині, але як перший терор не дав користи окупантам, так і другий не дав. Потрібно було козакам охоронити завойований нарід і приєднати його до своєї території. Том 9, 1016: Миж Дніпром і Богом, поляки знищили 130 міст, в місті Бішу, ніхто не залишився живим, всіх вирубали, не здавалися навіть і жінки, бились до останку. Але багато поляків знищили. Підійшли полякі під Тимонівку, польський воєвода Чернецький сказав, щоб всі піддалися йому. Люди сказали, що ви ляхи піддайтеся нам, ми вас нагодуємо і пустимо до доміг ваших. Але поляки винищили добродушний нарід до останку. Том 10, 302: Поляк Ліщинський писав до сенату, що козаки боролись за свої права так, що готови були умирати, ніж жити в неволі, ми поляки стали нижчими від козаків, вони бились за свободу, а ми за своє без силе панування. Ліщинський радив, щоб козакам дати такі права як і литвинам, щоб не було прерогативи миж іншими.

Зробив я головніші замітки, але є багато ще важних подій, що відбувались в нас на Україні. Розумний поляк сьогодні так само як і розумний німець знає чому їхні держави немогли вирости в силу величи так, як інші народи, бо їх терор і брутальна поведінка знищила їхні держави і авторитет. Ніхто вже цим народам неможе довіряти, бо вони не раз показали свою брутальність.

ЧУЖИНЦІ НА УКРАЇНІ.

Всяка заблуда, що приходила на Україну ставали прислугою нашим окупантам, для них окупанти давали різні привелеї, не закріпатчували їх так, як наш український нарід. Цигани своєю магією і танцями розважали панів і шляхту, жидам і арум'янам давали корчми, млини, оренди земель, базарів і навіть більших шляхів, що там ставили корчми і прохожий не мав права минати корчму, бо йшов шляхом за орендованим корчмарем. Хто ж в цьому винуватий? Якась чужа заблуда зайшли шукати собі прожитку, а коли уряд дає такі гарні привелеї, то чому їх цудатись? Значить, що винуватий уряд за всі злочинні закони. Але коли стає народне заворушення проти уряду і тих злих законів, то карають не тільки уряд, а всіх тих, що користуються законами вищості. Хто був кріпаком, того ніхто з народу не кривдив, бо кріпаків кривдили ті, що мали вищись за кріпака, бо ж кріпака ряхували за тварину. Коли пан бив кріпака, то бив і корчмар і орендатор теж своїх робітників, бо так нам показує історія. Тому, що коли кріпаки робили повстання, то били тих, що й їх били. Завжди винуватий той, що перший вдарив.

Ніхто не може доказати, що українці когось поневолювали, били, відбирали від населення землі і майно так, як це робили наші окупанти над українським народом. Коли часами нарід бив окупантів, то це була свята оборона свого життя, майна і держави, що всяка нація це робить.

Козаки і повстанці нікого не били у варшаві поляків, хоч часами були у Варшаві як військо, то воювали не проти народу, щоб віднимати від них їхні землі, а воювали проти уряду, що робив кривду українцям. Коли ворог бив нас, то ми маємо право бити теж його в своїй обороні.

Ми читали, що козак утік, а його дружину і діти зачинили в будинок і спалили. Або ж і те, що вагітну жінку мордували, різали їй живіт. То уявимо собі, що міг тоді робити той козак, що таке зроблене з його родиною? Рубав все, що називалось паном і не кріпаком. Це не був терор козатський, а свята помста і оборона свого народу від тиранів. Коли козаки йшли на татарську і турецьку землю і там робили кривди, то це була зарплата за знищення нашої держави і народу. Не наш нарід починав цю різню, а почали наші сусіди над нашим народом. Хто ж тоді кого кривдив, той, що оборонявся, чи той, що загарбував чужі землі і поневолював нарід? Є народна мудра приказка: Неліз туди, де тебе не просять. Наш нарід не просив ту всю терористичну заблуду, а коли приبلудились на Україну, то потрібно було шанувати Україну і її нарід. Ось що записала історія про жидів: Том 8, 121: В Черкасах, коли козак не скине шапки перед жидом, такого жид бив, відбирав від нього майно, заставляв козачу родину відробляти на орендарському господарстві, бо це нібито штраф за не пошану вольного пана. Можливо, що це не всі жида це робили, але ті, що робили, то при повстанні їх карали, бо жида були і в козаках і у повстанцях проти поляків. Таких нарід український вітав. По смерті старого Потоцького і Конецьпольського, та князя Яремі Вишневецького і інших панів, дозволили жидам знищити Черкаси разом з українським народом. Звичайно, що не всі жида це робили, але шпала пляма на всіх, бо це вже була національна ворожнеча, та ще й тим, що чужинці нищили автохтонів. Той прав, що обороняв свою хату. Ці різники виконували наказ поляків. Том 8, 122: Жида орендували православні церкви. То чому не орендували католицьких крстелів?.

Том 8,124:Коли козак ловив в річці рибу, то орендатор відбирав від козака зброю. Українська земля, вода, а козак немає права зловити рибину, бо землю і річку забрав наїздник. Том 8,123:Жид за орендував всі козатські торгові місця, брав мита навіть і від жабраків, та всіх переїжджих через базари. На шляхах збудували корчми, за орендували шляхи, а коли козак йшов і минав корчму, то корчмар козака бив, віднімав від нього зброю, казав козаку таке: Ти не знаєш, що ти йдеш моєю дорогою і минаєш корчму? та козаків били корчмари зате, що в корчми не пропив грошей. Нам це не сором пригадати і ми за минуле не шукаємо помсти, але ми стаємо в обороні, бо на нас сиплють всяке сміття не заслужене. Том 8,30:Жиди, яки вихрищувались, то йшли в козаки і ніхто їх не кривдив. В той час були релігії немов в сучасну пору партії, що коли був православним, то був українцем і дбав за Україну, коли був католиком, то був поляком і дбав за Польщу, так воно було на ділі. Том 9,971:Архидиякон Павло Алепський писав про поляків, що їх магнати вибирають собі короля чужинця, щоб слухняво виконував їхню волю, нарід поневолили, набрали собі жидів і вірменів, щоб поневолювати козаків як кріпаків. Том 9,1174:Російський посол був в Криму, розповідав, що бачив як жиди і арум'яни приводили українських полонених і хотіли продати їх за гроші російському послові. Том 10,28:Жиди яки вихрещувались, то жили вольно між козаками і ніхто їх не кривдив. Я думаю, що всіх вихристів вже переслідували поляки. Тому за те колишнє ми сваритись не будемо, але добре буде, як наші вороги визнають помилки своїх батьків і королів. Ніякий нарід так не переніс кривд на своїх землях, як це пережив наш український нарід.

ПРО ЖИДІВ, та їхні погроми, є багато написано по світових історіях, тому Грушевський згадав і про жидів на Україні, що були часи, що жидів били, але є дані, що й жида теж били українців і кривдили їх. Але це все минуло і зводити порахунки тепер хто кого міцніше бив, то є зайвим, а ділька згадується тому, що коли хтось нам буде показувати те, що українці його кривдили, то ми повинні знати, що й нас теж кривдили і то на нашій рідній землі, не як зайдів, а автохтонів. Том 5, 254: В 12 сторіччя, поляки дали жидав опанувати українським міста і мати привелеї на першенство як польськи громадяни, а українців ряхували другорядними. Це все викликало ворожнечу, що одному народу дають привелеї, а інших переслідують. З таких законів починаються постання, проти уряду і тих, що користуються вищистю за автохтонів. Польський і Литовський уряди були агресивними і їхні закони були нічим не обгрунтований якоюсь конституцією, а просто сьогодні одне, а завтра інше. Том 5, 255: В Литві стався погром на жидів, німці в 1500 року теж вигнали жидів і робили над ними терор. Потім жида напливли в Польщу. Том 5, 256: в 1164 році в Польщі стали переслідувати жидів, потім все стихло. У 18 сторіччя жида опанували Львів і для них король дав на першенство, а українців ряхували другорядними людьми.

Під польським пануванні на Україні люди були поділені на вольних і рабів, вольного ніхто з рабів не мав права скривдити, бо такого раба, що когось з вольних скривдив, то карали смертю. Але вольний міг кривдити раба скільки йому бажалось.

В нас на Україні була шляхта з українців, вони залюбки заходили до кріпака і вимагали від нього горілки, а коли не було в кріпака горілки то шляхтич карав як хотів.

ПРОТЕСТАНТИЗМ В ПОЛЬЩІ, ЛИТВІ І НА УКРАЇНІ.

Перегляньмо, що історія нам каже про цей рух. Том 6, 414: В 1541 році, поляки висміювали свою мову, бо державна мова в Польщі була латинська. Свою мову називали не культурною, за що німці висміювали поляків. Том 6, 415: В 1550 році почали поляки оживляти свою мову. Це все доказує, що ляхи як племя слов'ян, було невеличким відламком від кореня слов'янського. Таке було в Московщині, що висміювала інтелегенція слов'янськи мови, а говорили по французьки аж до війни з Наполеоном. Але ж і москалі—це малий відламок від слов'ян, що перемішався з різними азійськими племенами і тому був байдужим до якоїсь своєї культури.

Наш український нарід ніколи небув захоплений чужими мовами і завжди боровся за свої права на мову і культуру, хоч і говорили мовами чужих окупантів, то з примусу урядовим. Німецький реформований рух вплинув на польський нарід, бо католицька церква здирала десятини, та мала великі маєтки і рабів, що всеї дохід йшов до Ватикану. В Польщі католицька церква так тісно була пов'язана з Римом, що й мову римську прийняли як урядову. Том 6, 416: В 1548 року стався рух в Польщі за самостійну польську церкву. Протестанський рух мав вплив на сенаторів і поширився між громадами, та на різні погляди: Лютеран, кальвіністів і аріан, що прибило католиків. Том 6, 417: В 17 сторіччя рух протестанський ослаб, бо невмів вкоренитись в народі, бо протестанти почали сами між собою неладити через свої різні релігійні погляди. Нове королівство знищило протестанство новою конституцією. Звичайно, що в фєвдальних державах протестанство не надається, а потрібна така церква фєвдальна як і уряд.

Том 6,420: В 10 виці в Галичині, на Поділлі, Холмщині, протестанти мали силу, бо мали свої школи, що їх організували можношляхетські фамілії і перераховано їх в історії як організатори протестанського руху. Пани вигонили католиків, але це було тільки одне покоління, бо вже їхні діти вигонили протестантів. Звичайно, що католицизм дозволяв людині навсе як хто хотів поводитись, аби людина належала до католицької церкви і це вже було досить. Протестанти держали молодь в дисципліні, тому це все знеохочувало молоде покоління. Том 6,423: В Білорусії протестанство розширилось в 1554 році, в Росії цих проповідників переслідували і судили, а вони втікали в Білорусію. Том 6,425: В 1590 року в Білорусії нововірці відібрали 650 церков, а більше як 600 шляхетських домів грецької віри, зісталось тільки 16 домів. Том 6,453: Єзуїти зорганізували військові загони і руйнували протестанські церкви, та православні і жидівські синагоги. Отака була католицька мисія. Католики ніколи в своїх проповідях не мали успіху, а поширювали свою віру терором, або купівлею привелеїмі. В добу польської окупації України, ми мало бачимо в православній церкві великого патріотизму, бо були єдиниці з священства, що дбали за нарід і державу. Том 9,346: Коли поляки розгромили українське повстання і козаків, то київське православне духовенство вислало гратуляцію польському королю за розгром козаків. Том 9,852: Київське духовенство бажало повороту до Польщі. Звичайно, що при польських панах і магнатах церква мала велики маєтки і права над рабами. Козаки ці права поволі відрізували разом з маєтками церковними. В козатський конституції був закон, що хто прийшов до Запоріжжя, того приймали не дивились на національне походження ні на його віру.

Але прийшла пора, що вимагало від козаків стати в оборону свого народу на успіх боротьби, тому в той час боролись з гаслами лелігійними, щоб протиставитись агресивному католизові. Том 7, 389: Раніше козаки були від чужені від церкви, але в 1619 році оживив рух православний з поміччю козаків. Чому раніше козаки були байдужими до церков? Тому, що козаки-це утікачі від рабства панського і церковного. В боротьби народу вимагається ~~ши~~ справедливості рятунку народу, а коли саме протестанство було розсварене, тим воно зникло як без сильна течія.

ТОРГІВЛЯ НЕВІЛЬНИКАМИ.

Торгівля невольниками була здавніх часів в народах світу, а воно сталось з причин коли стали пани і раби, та коли в пана було багато рабів, що для нього були зайвими, тоді тих зайвих рабів продавали тим панам, що мали обмаль в рабській праці. Пізніше це стало як бизнесом спекулянтам, що купували дешево і продавали дорого і заробляли на невольниках велики гроші. Довго це тяглося в нас на Україні, бо нарешті перейшло в грабіж татарами нашого народу і продавали татари наш нарід по всіх світових базарах. Цей злочин нарешті світ засудив. Торгівля невольників була в нас на Україні ще дохристиянських часів, що в Києві продавали рабів чужинцям. Том 1, 292: В 904 році слов'яни торгували невольниками. Це ще до хрещення Русі. Ми можемо сказати, що то було поганство і не знало Бога, тому так робили. Том 1, 296: Слов'яни в 10 виці торгували невольниками. Вже це робили християни. Том 1, 293: Жиди кастрували руських невольників і гнали їх на торг. Уявим собі, що вродився хлопець, охрестили його Іваном, а вірис,

то продали його не християнинові і на очах християнських в Києві каструють того Івана і ~~хр~~ женуть його десь в чужі сторони від своєї родини, народу і країни. Тоді церква була головним проводом в державі і продовжувала таке безсоромне діло. Тоді що принесла нам Византия? Том 1, 288: Головним предметом торгівлі і вивозу за кордон був віск, мід, футра і невольники. Жидівський подорожній 11 віку, Вніамін Тулельський казав, що жиди прозвали слов'янщину Ханааном, бо цей нарід продає своїх синів і дочок всім народам. Самі жиди, як бачимо відігравали головну родю у вивозі рабів, головню з західньої Європи, суходолом в Царгород. В Царгороді чудеса св. Миколая з 11 віку згадують спеціальний торг невольниками, йде торг, руськи купці приводять челядь рабів і продають їх. Більше є згадка про невольників, але я скорочую за браком місця в книжці. Я тільки пригадаю, що це вже робилось в добу християнства і тягнулось воно до 14 віку. Продаж невольників відбувався в християнському Києві, а спекулянтська перепродаж рабів відбувалась в Царгороді там, де сидів патріарх православної віри. Є згадка, що такий торг був і в Римі, де сидів намістник Ісуса. Але в той лихий час керували державами папи і патріархи, то нащо вони цивились? На гроші. Ми сьогодні скажемо, що то було колись і минуло. Добре! То чому ж ми тих колишніх торгівців народом і хабарників звемо святими отцями і держимося їхніх фальшивих догм?... Тут тільки вирішить здоровий розум провідних людей.

ЛІТЕРАТУРА В УКРАЇНІ В ЧАСАХ КНЯЗІВСТВА.

Ми знаємо, що література в державі є головним рушієм свідомість і наукою нації, а особливо молодому поколінню.

Том 6,413: Література на Україні була в латинський мови, вона була для слов'ян мертвою і середньовічною відсталістю. Церковні провідники були чужинці, тому дбали про мову і грецьку і латинську, бо ж греки і латини творили раніше одну імперію. Ганьбою є те, щоб прийняти якусь чужу релігію і цуратись своєї мови на своїй батьківщині. Або ж і те, щоб викинути свої імена і брати чужи. Багато й наших вчених того часу захоплювались латинкою думали, що це янгольська мова. Навіть Сковорода багато писав латинкою і викручував свою мову чудернацько, за що Тарас Шевченко висміяв Сковороду за його мову. Звичайно, що де була школа на Україні, там керувала церква, а церковні закони були грецьки. Так само терпіла вся Європа в шкільному навчанні, що католицизм калічив учнів як хотіли не освічені священники. Завдяки Англійським науковцям, що зрушили науку і вирвали її з церковних рук. Ми знаємо, що коли керувались в школах ворожими догмами, тоді була не наука, а каліцтво.

СИЛА ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Історія нам показала Польшу в продовж 500 років її військову силу і адміністративне керівництво. Поляки справно б'ють лежачого, або слабого, в них немає співчуття до інших народів, але ніколи поляки не подолали сильного без козаків. Україна була сплюндрована татарами, окупована поляками, литовцями, росіянами, порвата на частинки, але Польша немогла справитись з малими загонами козаків. Як всеї час поляки хотіли знищити український нарід, але їй цього не вдалося, тільки сама на себе викопала яму.

Том 9,718: При обновленні Зборовської Умови, підтвердило, що Польща відмовилась від України, коли Хмельницький дав полякам доброго перцю. Том 9,506: Польська економіка як сила Польщі, була основана на Україні. Том 9,574: Польське військо умирало з голоду, хворіло, було 30 тисяч війська, залишилось тільки 16 тисяч, Том 9,265: Поляка зловили козатського шпигуна, який признався, що має в Польщі 200 шпигунів, але виявилось, що вже було влісах 2 тисячі повстанців польських, що воювали проти свого власного уряду. Магнати, пани і церква, так само кривдили бідних поляків, що викликало повстання бідного народу. Тут і пише, що польськи повстанці були селяне. Том 9,266: Згадують про одного організатора повстанців в Польщі, на ім'я Олександр Лев Штемборга Косткою-Наперським, нешлюбним сином покійного короля Володислава, вихований двору його дружини і королеві Цецілії Ренети. Хто він був, але був з освітою, знав багато мов, шанований всіма політиками, духовенством і народом. Він ходив від двору, до двору, відвідував монастири, вербував монахів. Користуючись в той час напруженням, він хотів створити і собі Хмельниччину на ґрунті місцевої шляхти і селян. Захопив порожній замок Чорштин на Дунайці, запасав себе всім і зробив замок недоступним з малою групою повстанців. Назвав себе спільником Хмельницького. Випишував сам універсали, обіцяв знищити шляхту, економічне визволення селянства і притім за прикладом Богдана Хмельницького, удавав з себе не тільки оборонця робочого люду, але приятель церкви і короля. Він солтису казав, що зберім декілька тисяч і підемо на шляхотськи двори, аджеж знаєте, що на Україні добре повелось, бідні хлопи були, а як тепер розбогатіли. Так і вам поведеться.

Багато він завербував поважних людей до повстання, але вина була на поміч нашого Богдана Хмельницького. Михайло Грушевський писав, що Богдан Хмельницький був добрим вояком, керівником козатським, але не політиком і без всякий ідеї керував. В ту пору Хмельницький мав світову славу за рахунок козатського героїзму, але він тої слави небачив і не знав. Том 9, 270: Тоді повстання поширилось по Білорусії, але потрібна була козатська поміч і організація. Том 9, ~~28~~ 319: Польський король поїхав з війська до Варшави, у війську стали неполадки, не охота до всього, дезертирство, зречення польського підданства, та заохоченням універсалами Богдана Хмельницького. Яка була нагода для України визволити не лише себе, але всіх слов'ян в ту пору. Том 9, 360: В польському війську стала пошість, стали масово умирати вояки, голод і бруд спричинили пошість, козаки з татарами громили поляків, а Хмельницький пішов в оточений козаками польський табір випрошувати вже в полонених поляків собі куцих прав для козаків, а решту України віддав полякам на поталу. Це ж було в серці України під Білою церквою. ~~2466~~ Том 9, 361: Польські комисари бачили свою биду, бо одної ночі вмерло 300 польських вояків від голоду в оточенні козаками, польська армія була готова капитулювати перед козаками, а Хмельницький пішов в польський табір, розплакався перед поляками, щоб простили Хмельницькому за пролиття християнської крові. Полякам таких дурнів і треба було, тому по обіцяли куцих прав для козаків, а Волинь і київське полісся забрали поляки собі. Польський терор, банкруцтво Хмельницького політики, загнало козаків до Московщини. Том 9, 832: Поляки почули про умову козаків з москалями, кинулись в паніку, стали розсилати свої універсали до козаків,

з різними обіцянками. Король звернувся до полковника Богуна і обіцяв йому дати гетьмана і староство на Україні. З цього бачимо польську політичну тупість, що король думав, що завжди буде обманювати козаків. Том 8, 102: Король Володислав помер, було в нього 2 брати, старший був дурнішим за меншого, але при виборах нового короля, то вибрали дурнішого, щоб магнатам було легше керувати Польщею, тому вибрали на короля Казимира. Та цей бачимо його дурні заклики до козаків. Том 8, 107: Коли засів сенат у Варшаві, то хтось сенаторів налякав, що козаки вже під Варшавою, сталась паніка і сенатори почали пакуватись і утікати за Вислу, бо варшавське простолюття теж було готове до повстання проти магнатів і шляхти. Оце нам показує правдивий образ польської державної сили. Том 8, 64: Поляки видібрали від козаків всі права на життя, а москалі козаків переманювали на свою сторону, давали всяки привелеї і тим поширювали свою державу за рахунок польського безголів'я. Багато білоруських священиків утікали на московську сторону від польського терору. Том 8, 68: Росіяни утікачам давали гроші, землю і насіння, щоб людина могла починати своє життя на новому поселенні. Звичайно, що це були хитри пляни, щоб поступово обмосковлювати українців, що й зробили. А що робили поляки? Том 8, 128: Польськи магнати кривдили і своїх поляків, що теж розбігались по чужих державах, та немало їх утікало до Московщини, особливо низшої шляхти, бо там діставали шляхетськи привелеї. Навіть польське міщанство терпіло від панів, а особливо дисиденти. Том 8, 132: Польськи комисари продавали сотням козаків панам і магнатам. Це все сьогодні бачать поляки, але вже не вернуть того, що згубили, а це авторитет.

ЛИТОВСЬКЕ ВІДНОШЕННЯ ДО УКРАЇНЦІВ.

Коли Литва небула католицькою, то ставилась до українців по братерських, але коли в Литві оволоділи єзуїти, тоді став терор на Україні від литвинів, що ними керували ксьонзи. Стали вже українців називати схизматиками, почали відбирати всякі права в нашого народу. Том 5, 454: Литовський закон обмежував українцям бути в уряді. Том 8, 144: Литвини зробили великий терор в Турові і в Мозирі. Том 8, 147: Поляки і литовці зробили великий терор над українцями в Поділлі і на Волині проти повстанців. Том 8, 148: Коли литовський Радивіл напав на Бобруйськ, то козаки воювали до останку, а з немоглися, то запалили себе у вежах, хто втікав, того ловили і садовили на палі, а ватажка козачого Піддубного посадили злегка на палі, щоб довго мучився. Пагано литвинам тепер дивитись на своє безправ'я, але їх предки робили гірше за москалів над Білоруссю і Україною.

ТАТАРИ.

Це слово стало як прокляттям в нашому народі, що уживали його в приказках: Люди не татари... За наші сльози і кров доля татар теж нагородила тим, чим вони нагороджували своїх сусідів. Мільйони нашого народу було татарами вирубано, багато продано на світовому ринку торгівлі невольниками, а кращих наших дівчат брали собі і виводили свою азійську морду в кращий вигляд нашою українською красою. Татари—це віковічні людолови, що займались торгівлею невольниками і жили з грабіжів своїх сусідів. Том 4, 329: В 1489 році, татари колонізували Україну, почали забудовувати і засівати землі українськи.

Звичайно, що татари перше вирубали український нарід, все спалили українське, а потім забудовували і засівали наші землі. В 1498 році, татари страшно спустошили Україну і Волинь. Том 4, 331: Татари вбили Овруцького єпископа Макарія і тим церква проголосила Макарія святим. Том 4, 332: Татари напали на околицю Житомира, московський цар Іван, намовляв татар на знищення Турова, Случька і Минська, та в 1500 році татари знищили Київ і всі околиці Києва, а особливо Волинь. Поляки і литовці не боронили українців, а йшли і добивали останки українських людей. Том 4, 334: Татари в 1504 році знищили Білорусію Минск і інші міста. Коли ворочались зі своїм багажом награбованим, то Михайло Глинський татар розгромив і відібрав від татар полонених людей. Том 4, 327: Московський цар Іван дякував татарам, що вони розгромили Київ, а татари дали Івану київську золоту чашу в дарунок. Отак московські Ваньки помогали українцям...

Том 7, 25: В 1511 році, Овруцький ватажок Полозович, розгромив татар. Ось бачимо, що малі загони наших козаків, нищили велику орду. Том 7, 26: Хан брав гроші від поляків, литовців і москалів і всім обіцяв допомогу. Чому ж не зібратись було всім і не знищити тих людоловів раз і назавжди? А тому, що нехватало розуму свого слов'янського, а жили розумом грецьким і рамським. Том 7, 31: Новий похід на Україну татар був в 1526-27 року, але князь Острожський розгромив татар, та відібрав від них 40 тисяч невільників. Чудовий для нас приклад, що московські велики цари, польські велики королі, литовські велики князі і всі нагурт боялись татар і платили для татар данину, а маленький Волинський князь Острожський розгромив орду і то велику, бо нам показує 40 тисяч полону.

Я думаю, щоб не козаки, тоб татари забрали б всю Московщину, Польщу, Литву і Білорусію разом з Україною. А хто пливав по Чорному Морю і карав турків і татар? Козаки. Поляки і литвини на морі ніхто не бачив, а москалі сиділи немов заплечима українського народу. Але ми не мали доброї виробленої провідної інтелегенції, а хто був з освітою, то був притрусний чужими вірами і наукою ворожою, то скоро спольщився, або став москалем. А куда тепер ведуть наші провідники? в те само колишнє ярмо неволі, одні ведуть знов до Ватикану, інші до греків, а інші до Москви. Пробачте за ширю правду.

БІЛОРУСІЯ.

Білоруський нарід завжди був прихильним і братерським до українців, бо одна беда нас єднала завжди в одну силу проти наших спільних ворогів. Велика помилка литвинів, що не єднались з Білорусами і українцями і не творили військовий союз для оборони цих трох народів і не рахували всіх вольними на право своїх кордонів державних, а пішли литвини до такої бідної Польщі як і вони сами. Щоб це сталось, том ніколи небулоб того терору ні від татар, поляків і москалів, а жили б всі спокійно до цього часу, бо для України досить свого багатства. Думка білорусів була пов'язана одною стрічкою визвольної боротьби проти литвинів, поляків і москалів, тому разом творили козаки загони і боролись проти окупантів. Том 9, 218: В білоруських народних піснях були згадки про Богдана Хмельницького, що нібито проголосив себе Володимиром Великим на спасення всьої Русі. Хоч такого проголошення небуло, то народна думка білорусів проте мріяла, щоб оборонити себе від польсько-литовського терору.

Том 9,219: Поляки і литвини не пускали білорусів відвідувати Україну, а особливо Київ, щоб білоруси з козаками не мали ніяких зв'язків. Поляки і литвини казали, що коли вони переможуть козаків, то вірижуть всіх білорусів до ноги, білоруси це знали і масово утікали на Московщину шукати порятунку. Це все польсько-литовське лихо, розбудувало Московщину в імперію. Поляки просили московського царя, щоб він не приймав ні білорусів, ні українців, бо плянували винищити до ноги ці два народи. Том 9,220: Поляки сказали, що коли цар буде приймати утікачів білорусів і українців, то вони пішлять половину війська на козаків, а половину на москалів. Бачите яка дурна зухвалість польська? Але коли козаки з москалями стукнули по Польщі, то тільки тріски посипались, а магнати не знали куди утікати. Ми вже бачили, що поляки просили росіян, щоб разом знищити козаків, бо самі з своєю силою боялись козаків. А тепер вже за одним махом лякали розгромити москалів і козаків. Це таке переказав один монах, що утік з Білорусії. Поляки ті, що були в Білорусії, утікали до міст, а в містах білоруси казали, що коли прийдуть козаки, то вони їх зістринуть з хлібом і образами, небудуть битись з козаками. В Білорусії тоді діяла партизанка разом з козаками, били і грабиди польських панів. Том 9,221: До цих партізанів приєднались селяне, побили польськи військови відділи, що приїхали з Смоленська. Навіть литовський уряд боявся воювати з козаками, але поляки їх примушували. Том 9,224: Полковник Горкуша, козатський ватажок стояв в Норинську, роз'їзд Хмельницького стояв під Овручем: Норинськ, Велідники, а другий загін стояв проти литовців в Словешні під отаманом Горкушею. Це все на кордонах Білорусії і Волині.

Том 9,1212:Полковник Нечай називав себе полковником Білорусії, вигонив московське військо з білоруських міст. Том 9,1252:На Білорусії полковник Нечай організував білоруське козацтво. Росіяни тому противились. Том 9,1274:На Білорусії під окупацією литвинів, стали воєводами Хмельницького люди, нав'язували стосунки зі шведами, поширювали свої території, та усовували від уряду поляків і росіян, опираючись на умову зі шведами, що було зазначено для України від Балтики, до Карпат. Том 9,1275:В Білорусії місто Бахів, де були оточені поляки з литвинами, то білоруси сказали, що вони капитулюють перед козаками. Росіян білоруси нелюбили, бо ж росіяни завжди ділились з ворогами білоруськими землями, тому не мали в Білорусії популярності, не забуваючи того, що цар Іван просив татар розгромити Білорусію. Том 9,1276:Білоруси і українці створили плани про один оборонний союз двох держав, Білорусії і України як оби самостійні держави. Том 9,1400:З Пінського повіту, приїжджала делегація скласти присягу перед Богданом Хмельницьким. Присяга була такого змісту:Що буде шкодою козакам, ми те будемо поборювати. З цєї присяги ми бачимо, що це був військовий союз білорусів і українців, а Хмельницького ряхували як головнокомандуючого всіх військових сил Білорусії і України. Том 10,44:Московський посол Кикин скаржився Виговському, що полковник Нечай робить в Білорусії мобілізацію білорусів в козаки без порозуміння царя, кривдить шляхту в Могилеві і окресностях по селах. Том 10,48:Московський цар планував знищити козаків в Білорусії, полковник Нечай скаржився, що шляхта під охороною московських воєвод кривдить козаків.

ПОЛКОВНИК НЕЧАЙ.

Було 2 полковники Нечай, першого поляки забили нічним наскоком на приміщення Нечая. Нечай був талановитим полковником і політиком, та добрим промовцем. Нечай розумів військову стратегію, що блискучий удар по ворогу рішає долю цілої держави. Тому Нечай хотів зразу через народне повстання розгромити польську окупаційну владу на Україні, та дати свободу українському народові, чим став Нечай за його політику і красномовність популярним в народі до цього часу. За цю популярність Нечая, Богдан Хмельницький не любив Нечая, а тому за смерть Нечая історія вінуватить Богдана Хмельницького. Том 8, 267: Полковник Нечай мав якусь кривду від Хмельницького, а коли на Волині стало повстання проти поляків, то Нечай став провідником того повстання, робив гарячі промови до народу і тим робив народну військову силу проти поляків. Богдан Хмельницький дав дозвіл шляхті озброюватись проти повстанців, а основне проти Нечая. Через одобрений терор Хмельницьким над українським народом на Волині, збройні шляхетські сили розпорошили на частинки повстанців. Самого Нечая Хмельницький хотів зловити і покарати смертю, обманював різними обманами Нечая, щоб зловити, але Нечай тому невірив знав підлість Хмельницького і залишився живим. 40 тисяч козаків, що їх Хмельницький звільнив і направив до панів на рабську покору, ці козаки сказали, що знайдуть собі кращого гетьмана ніж Хмельницький. Тому вибрали собі за гетьмана Нечая. Повстанці зайняли собі декілька міст. Згадують у Варшаві, що Нечай став провідником повстання і противником Хмельницькому. Але Кисиль писав, що Нечай не є противником Хмельницькому, а тільки проти поляків, а це повстання Хмельницький задумав відрубати голову Нечая.

Том 9,70:Нечай зібрав 100 тисяч повстанців селян,що покидали своїх панів.Том 9,188 : Історія оскаржує за смерть Нечая і за знищення на Україні багато сіл і мість поляками і шляхтою тоєю,що Хмельницький її озброїв,це вся вина була Хмельницького.Грушевський назвав Хмельницького як підлу і лукаву людину.Уявим собі,що Нечай мав в ту пору 100 тисячну армію не примусових,а добровольців,що ними можна було розгромити всю Польщу.Але ж цих відважних били не лише поляки,але і свої зрадники українська шляхта по наказу Хмельницького.Але,щоб Хмельницький зєднався з Нечаєм і разом стукнули поляків в їхні головні сили,то звичайно,що була б Україна вольна до цього часу.Том 9,213:Хмельницький радів смертю Нечая,казав,що Нечай хотів бути другим гетьманом...а Хмельницький був вірним польському королеві.Перший Нечай згинув,став полковником інший Нечай,та теж був добрим полковником і політиком,але під командою дурних зрадників України.Пишу про другого Нечая,Том 9,1259:Нечай дав універсал,щоб ніхто не кривдив простолюддя.Але в світі так завжди є,що доброї людини і поради ніхто неслухає,а слухають дурних деспотів з баранячими головами.Україна гинула через своїх провідників,нарід звичайний міста і сіл задержав національну свідомість до цього часу.

ШВЕЦІЯ.

Шведи були добрими політиками,розуміли силу і значення України,що коли буде самостійна Україна,то будуть шведські сусіді безсильні,а шведи матимуть собі доброго і багатого союзника,що саме цікавило шведів. Україна є між Московщиною і Польщею, далій була від шведів,а тому для України було корисно з таким союзником.

Тому це все шведи розуміли і давали пораду Хмельницькому, творити уряд, міністерства § і закріплювати свою владу там, де ступить козатська нога. Том 9, 917: Перши зносини дипломатичні зі шведами і козаками, були тяжкими через ворожі військові сили поляків і литовців, та москалів, що переловлювали післанців козатських і шведських. Том 9, 918: Хмельницький писав до шведів, що коли московський цар піде війною проти шведів, то козаки помогатимуть шведам. Том 9, 1112: Шведи з козаками розгромили Литву і Польщу, а росіяне зуміли готове підібрати собі. Т, 9, 1173: Умова козаків з ведами, що всі українськи західні землі по Вислу, належать козакам.. Том 9, 1182: Хмельницький писав листа до шведського короля, то називав його тільки приятелем. Але коли писав до польського короля, чи до московського царя, то називав їх панами, а себе їхнім рабом. Том 9, 1242: Поляки хотіли миритися з росіянами, лякали росіян, що коли козаки з шведами складуть оборонний союз, то горе буде нам обом, полякам і росіянам. Том 9, 1286: Шведи старались, щоб Україна була незалежною державою з накресленими кордонами тими, що козаки раніше дали шведам. Шведи остерігали козаків, щоб з росіянами козаки не єднались. Том 9, 1287: Росіяни не мають в себе свободи, тому не дадуть її й козакам. А поляки з росіянами хотіли знищити шведів і козаків. А після розгрому шведів і козаків, поляки думали, що дадуть раду на знищення росіян. Але стало навпаки. Том 9, 1288: Шведи просили Хмельницького, щоб Хмельницький виступив збройно проти росіян і тим примусив росіян на примирення. Том 9, 1289: Шведський король сказав, щоб навіть, щоб він не подолав поляків тепер, то однаково, що треба подбати, щоб Україна була самостійною державою, та приєднати до України всі її землі по Вислу. ~~Хмххх~~

Том 9, 1326: Хмельницький пасав до шведів, що він твердо стоїть в своїй обіцянці про дружбу з шведами. Том 9, 1327: Козаки сказали шведам, що для них належать всі землі українськи і білоруськи. Думаю, що це був той оборонний союз, що його склали українці з білорусами, тому вимагалось все звільнити і зєднати під одну військову силу. Том 9, 1329: На нараді козаки сказали, що поки шведи не визнають наших кордонів по Вислу, там, де є українська мова, до тих пір не підпишуть умови. Це є дуже цікаво, що по Вислу жили переважно українці і говорили українською мовою. То яка ж справді була колись Польща? Звичайно, що мале плем'я ляхів. Том 9, 1330: Ще раніше козаки мали звязки з шведами, коли була королевою Христина. Козаки твердо стоять, що Львів, Камінець і Поділля, належить до козаків, в ключно з Білорусією там, де є грецька віра. Том 9, 1332: Шведський король писав до козаків, що козакам треба тепер забезпечити свої кордони не лише від поляків, але і від росіян. З цього ми бачимо, що Швеція справді була нашою приятелькою і хотіла нам добра. Але наші провідники не оцінили того доброго союзника. Оце хай усяка наша людина прочитає і пізнає хто був нашим ворогом, а хто був приятелем.

ТУРЕЧЧИНА.

Це держава, що нас оточувала спідня, часто наші козаки билися з турками, що ті сварки походили через татар, бо татари були васалами турецької імперії в той час. Звичайно, що коли татари руйнували Україну, а козаки відплачувались татарам своїми походами на мори і суходолом, то турки боронили татар і тим була ворожнеча між турками і козаками.

Така ворожнеча між турками і козаками тягнулась дуже довго, хоч і козакам попадало від татар і турків, то козаки добре дошкулювали туркам своїми морськими походами, що робили велики шкоди туркам. Турки мали затяжну війну з усіх боків, тому хотіли себе забезпечити з півночі від козаків, бо козаки були завжди загрозою туркам. Турки рішили з козаками миритись, допомогти козакам здобути самостійність і стати в союзі з Туреччиною. Том 7, 469: Козаки виїхали на море громити турків, турки розгромили козаків і всіх вирубали, а одного залишили живим і написали звернення до козаків і пустили того козака, щоб йшов до козаків і те все заніс і переказав. В зверненні турецькому до гетьмана було таке: Щоб козаки залишили поляків, а приєднались до турків і султан обіцяв козакам дати самостійність з столицею Камінця, або Києва. Том 9, 135: Турки оцінили силу і користь від козаків. Туркам було мати спокій на Чорному Морі, тому хотів султан мати союз з козаками. Султан рахував Хмельницького нарівні з королем і як вибраного провідника нації. Хмельницький того не розумів, що йому належить бути на Україні самому господарем. Бида наша в тому, що потрібно було нам турків використати для своєї самостійності, але наші люди рахували турків ворогами хреста і тулились до християн, як же наш нарід розпинали на тому хресті. Том 9, 836: Турки звернулись до козаків, давали козакам всі вольності, навіть нічого не платити туркам як платили інші васальні держави, але тільки турки просили козатської допомоги у війнах. Козаки повідомили турків, що вже піддалися московському цареві, який нас краще наділив. Ось бачимо як Москва наділила українців, Сибіром, голодом і тюрмами.

Том 9,837:Хмельницький написав московському цареві листа і зазначив, що турки згідні на повну незалежність України, але тільки держатись військового союзу, то московський цар пом'якшав з своїм тиском, але того, що вже загарбав, то не повернув.

МОСКОВЩИНА.

Сучасну Московщину ми добре знаємо на своїй шкірі. Але добре кожному українцеві знати минуле Московщини так, як і Польщу, бо це ж наші кати. Ми знаємо, що Московське князівство розвинулось тоді, як Україна падала в боях від своїх ворогів, що оточували Україну зусіх боків. Росіяни завжди тихо сиділи і ждали нагоди на загарбання чужих територій пока не набрали сили. Набравші сили, москалі почали агресивно все брати, що для них було вигідне. Москалі казали на всі умови, що складали з іншими державами, що умова це нібито шкоринка на хліби, що коли хочеш їсти хліб, то мусиш різати шкоринку, так вони зробили з Переяславською умовою. Московщина була дуже слабкою державою; ~~бо~~ навіть немогла справитись з такою малою державою як Литва. Том 4,289:1508 році, Москва зріклася перед Литвою на всі Руські землі, Руські землі в той час були Білорусія і Україна. Це все доказує, що Московщина не є ніякими руськими, бо це ім'я є вкрадене. Тоді було повстання в Овручи, Житомирі, Турові і в Мозирі. Тому москалі боялись того повстання, щоб воно не поширилось на їхні території і зріклися всіх руських земель. Москва в той час себе ізолювала від заходу цілковито. Том 8,30:Москва донських козаків карала за співпрацю з українськими козаками. Том 8,61:Москва заохочувала українців переходити на їхню сторону, давала різні привелеї.

Том 9,757: Московський уряд визнав Україну під протекторатом Москви. Але всі самостійницькі сліди затерлися, Том 9,759: До смерті Хмельницького, ніхто не говорив про присягу, заговорили після смерті Хмельницького, що нібито Хмельницький присягав на вірність Москви. Том 9,786: Козатська петиція до московського царя, ми бачимо, що це була думка в козаків як тільки військовий союз, бо в петиції вимагалось повної управи українського народу в своїй державі. Том 9,790: Грушевський пише, що козатська петиція яка показує, що Україна є самостійна держава, а царі платили тільки річну дань так, як платять інші держави туркам. Том 9,803: Гетьман погоджувався на 2 воєводства, а Києві і Чернігові, а решта міст буде обсаджено українцями. Том 9,852: Москва надала шляхті старих прав, тому козаків витиснули з міст і маєтків. Москва знала, що давати стари права шляхті, міщанам і церкви, це буде ворожнеча в народі. Том 9,863: Церковна делегація випросила у московського царя колишні церковні маєтки, що раніше відібрала польська шляхта від церкви, а потім від шляхти відібрали козаки, а тепер церква відбирала від козаків, де вже були козатські господарки, а тепер козакам хоч ліз у воду. Але ми читали, що церква мала сотні міст з народом, тисячу сіл, та все цар знов віддав церкви відібрав від українського народу їхню землю. Звичайно, що московський цар з радістю віддав все те, що просила церква, аби в церквах молились за царя і отчество. Ось ми бачимо, що церква не дбала про народ і Україну, а дбала про свої стари не обмежені права грецьких законів. Знаємо добре, що варажський і грецький дух, що був основою церковною, далі рахував український нарід смердямі. Московський цар наказав своїм воєводам, щоб ніяких скарг від церковних рабів не приймав, бо церква їх судитиме.

Ми бачимо, що церква вимагала від царя не тільки маєтків, але права на суд своїх рабів тих, що працюватимуть на загарбаних землях церковних. Для Москви це було на руку, бо це творило ворожнечу і заколоти.

Московський цар розіслав універсали, що проголошує війну Польщі і Литві, щоб вся шляхта і духовенство помогало цареві, а цар зате, ще більше нагородить їх землями. Значить, що помогайте ворогу України, моліться за царя, а землі і рабів є досить для вас на Україні, давайте хліб і рабів до війська, та пануйте над черню і смердямі. Шляхті можна пробачити, бо це є люди без моральні шахраї. Але священникам тим, що в церквах говорили про Бога, любов братерську, рай і пекло, таким ніяк не можна прощати коли вони відбирали землі від народу і поневолювали свій нарід. Але все це творили залишки варяжськи і грецьки, що керували церквами. Том 9, 1082: Полковник Поклонський писав до полковника Золотаренка, що московське військо, гірше поводитьсь ніж польськи езуїти, грабують нарід і церкви. Коли сьогодні слухаєш по радіо руских емігранських попів, що кажуть, що руский нарід є Богоносним народом. Оце ці богоносци і мордували нарід і грабили церковне майно. Том 9, 1205: Московський цар вимагав, щоб козаки залишили Могилев. Московський уряд старався ізолювати Білорусію від України. Том 9, 1208: Цар звернувся до Хмельницького, щоб козаки залишили Могилев. Московський уряд старався ізолювати Білорусію від України. Том 9, 1244: На Виленьких переговорах поляків з росіянами, було недопущено козацької делегації, а там же рішали долю України. Тим був Хмельницький до краю розхвилюваний. Кривдили, обдурювали і мордували наш нарід.

Том 9, 1245: На Виленських переговорах, росіяни вимагали від поляків частину Білорусії, Волині і Поділля по Буг, щоб належало до Росії. Поляки цьому спротивились. Поляки вимагали, щоб росіяни відмовились від України. Росіяни сказали, що коли ми відмовимось від України, то українці можуть приєднатись до татар, або ж до турків і тоді нам обом буде біда, полякам і росіянам. Ось бачимо злі замисли наших ворогів як вони ділили наші землі. Козатськи посли, що були у Вільні розказали це все Хмельницькому, що росіяни віддали Україну Польщі. Хмельницький розхвилювався і сказав, що краще бути з бусурманами, ніж з християнським царем. Виговський просив Хмельницького не хвилюватись, та переконував Хмельницького, що гріх ломити присягу з Москвою. Біда наша з тими гріхами, через яких ми немаємо держави, бо боїмося гріхів. Але наші вороги не бояться гріха нищити цілі міста з народом. Том 9, 1260: Московський цар дав наказ полковникові Нечаяві, щоб він залишив всі міста в Білорусії і розпустив всіх білорусів, що були в козаках. Том 9, 1319: Почули росіяни, що козаки пішли в поміч модярам проти поляків, цар загрозив війною проти козаків. Тоді татари напали на Умань і погромили його. Татари погрозили, що випалять всю Україну. Том 9, 1329: Московський цар почув про переговори козаків з шведами, перепросив Хмельницького за переговори таємні з поляками, без порозуміння з козаками. Цар сказав, що він ту умову Вилінську порве. Ось бачимо чого вороги бояться, бояться сили, а за святість ніхто не кому нічого не дав і з тими не рахувались. Том 9, 1338: Московський цар повів агітацію проти козаків. Відомо, що агітація була між багатоземельними багатіями.

Том 9,1417:Нарешті Хмельницький дав догану московським послам,за їх віроломність і кривди.Том 10,26:Московське посольство робило агитації серед народу,щоб в сіх містах України були московськи воеводи,обіцяли правосуддя для кржної людини і їх оборону.Том 10,49:Московський генерал Шереметев,громив козаків,садовив їх на палі і грабив козатське майно.Оце таке московське правосуддя і оборона людини.Том 10,52:Московський цар дав наказ,щоб зменшити число козаків на 10 тисяч,та й ті повинні бути наймитами і холопами.Том 10,53:Московський цар плянував висилати українців на московську сторону,а москалів присилати на Україну.Ось бачимо Московськи пляни ще від царів,щоб україну заселити москалями,а українцями заселявати Сибір.Том 10,160:Багато було в Москви козатських листів,але їх перекладали на московську мову,перекручували і добавляли і викидали те,що для москалів було немиле.Москалі тішились,що часто козаки сами себе нищили.Так поводитась Москва з українським народом ще в царськи часи.

ДОБА КОЗАЦЬКА.

Що таке козак і козатщина?Дехто думає,що коли добрий хлопець сяде на коня зі зброєю,то вже є і козаком.Не від цього пішло це слово"Козак",а від іншого розуміння.

Козак-це людина великого і бойового духа,нестерпний кривд і знущань над ним,з таких героїв повстало козацтво.Слабодуха пан вибив,він переплакав і далі гнув спину.Але велетня духом і відважного хлопця коли пан ударив раз,то він дав пану в двоє.За вдар пана чи попа,відрубували руку кріпакові.То вже було мусово утікати в ліс,чи в лозак дніпрові.

Таки герої гуртувались в групи, вибирали між собою старшого ватажка, ловили коней і їздили ними вискакували десь з лісів, чи очерет немов кози скакали на конях, де люди бачили цю швідку громаду на конях і прозвали їх козаками, що не тільки від скаканням кіньми, але саме життя в схованках нагадувало диких кіз степових. Всяка народна кличка походить від якихсь подій, або й форм. Хоч є дежто з наших істориків, що люблять шукати схожих слів в чужинців, то Грушевський погоджується з тим, що слово козак, є вітвір нашого українського народу, що взято від кіз. Ось з таких швидких і відважних хлопців розвинулась велика сила оборонна нашого народу, що здивували цілий світ, бо утікали з далеких держав відважні люди на Запоріжжя. В жодном народі небуло такої могутньої сили вольнолюбців, як це ствержено на Запоріжжі. Козацтво вже існувало в 1402 році. Том 4, 337: Розвиток козацтва був причиною татарського рабства і дань для татар. Коли платили татарам дань, то платили і людьми, а коли відважного хлопця назначили віддати татарам, то він утікав на За-Поріжжя. В історії є перераховані люди з різних країн, що були в козаках: Іспанці, Французи, англічани, португальці, італійці, німці, поляки, литовці і турки з татарами. Хто був героєм і його влада переслідувала за якусь провину, такий мав притулок на Запоріжжі. Том 7, 346: Коли козак напали на турків, то в них був утікач з туреччини за провідника, що знав добре всі місцевості. Таке було й з татарами. Козатська родина розросталась успішно. Том 7, 361: Жолкевич скаржився королеві, що кріпаки йдуть в козаки, а в панів немає кому працювати. Том 7, 133: Перші відні ватажки козатські були Карпо Масло, Яцько Біловус, та Андрушко. Том 7, 195: Міщане з козаками ворогували проти шляхти. Значить, що це був вже народний визвольний рух.

Том 7,328:Магнати боялись,що козаки можуть перетягти на свій бік міщан і селян,а тоді для них буде велике горе.Том 7,364:До козаків йшли люди всякого ґаху,швеці, кравці,шинкари,війти,бо це вже була народня вольна армія,що будувала Україну.Том 7,388:В 1619 року,поляки розброїли козаків і обмежили число війська,а це була вимога шляхти від короля.Том 7,503:Перший раз козаки дали ультимат польському королеві,що як король не виконає їх прохання,то зроблять повстання і нароблять держави лиха, бо вже мають 100 полковників і 100 тисяч козаків,козаки вимагали,щоб скасувати київське воеводство і зробити з нього козачий терен,та повсій Україні.Але король був католицьким ґанатиком.Том 7,539:Козаки самоурядували на Україні,давали свої закони на все і на шляхту.Том 8,219:Ті козаки,що зруйнували Кодак,потім віддали полякам свого ватажка Сулиму на страту,бо були підкуплені поляками.Гетьмана Сулиму реґистровані козаки привезли до Варшави на тортури.Ось бачимо,що в козаків було багато патріотизму,героїзму і зради батьківщини і зрада перших козатських законів про братерство і не видачи жодного козака за злочин в чужий держави.Тим козаки вже стали немов польськими поліцаями ті,що належали як реґистровані поляками,бо завжди були по Дніпрових плавнях вольні козаки.

Том 8,287:Козакам забороняли жити по містах і миж шляхтою,а у дів козатських шляхта відбирала все майно і садовила їх по тюрмах.Ми вже бачимо,що в козаки напливло всякого шумовіння,а керівниками стали синки панські,тому козацтво терпіло невдачі.

Том 8,253:Павлюк виступив проти козаків тих,що віддали Сулиму полякам на тортури, що за гроші робили ганебне діло і услуги ворогам,

Але коли поляки оточили табір Павлюків, то й самого Павлюка віддали слабодухи полякам на смерть за обіцянку поляками про помилування повстанцям. Павлюка віддали і багато павлюкових офіцерів, але поляки вирубали всіх до ноги. Ось справжній козак не той, що з шаблею виліз на коня, а той, що уміє боротись відважно за свою державу, за своє братерство і всей нарід до останку свого життя не здається на ласку ворога. таке було перше козацтво. Багато сьогодні є між нами крикунів, що кричать: Ми козаки! Козак не був рабом ні Риму, ні Брусалиму, а його рідна земля і свята була Україна. Том 8, 277: Регистрови козаки виловлювали керівників вільного козацтва і віддавали їх польському катові Потоцькому. Чи можна таких називати українськими козаками? Ні! Це зрадники України. Тому навчимося розрізняти справжніх козаків від зрадників. Том 8, 281: Регистрови козаки присягали польському королеві і казали, що краще згинуть, чим зрадити королеві. Ось закого реєстровані козаки воювали. Том 8, 294: Батажок Остріяжин, розгромив військо Потоцького і сам Потоцький згинув. Том 8, 21: Гетьман Дорошенко їздив з польськими комисарами і зменшував козатське військо, бо так поляки вимагали. Том 8, 296: Донські козаки віддали полякам коли були оточені поляками своїх отаманів Ріпку і Путівльця за своє помилування, але поляки вирубали всіх до ноги. Отака милість була в поляків, а особливо чесне слово обіцянок. Том 8, 308: Вольні козаки йшли рятувати гунів, то реєстровані козаки розгромили Філоненка і його вольних козаків, бо так хотіла Польща. Наша правдива історія ще жде чистки свого минулого, щоб відділити зрадників від патріотів і чужинців від українських справжніх володарів.

ГЕТЬМАН НАЛИВАЙКО.

Всім нам відоме це прізвисько "НАЛИВАЙКО! Це справді була особа великого духа і розуму, патріот і борець за українську людину, щоб визволити її від шляхетської неволі. На жаль, що Наливайка в скрутний час облоги поляками, та без допомоги наших інших законів козацьких, боягузи віддали Наливайка і його цілій козатський штаб полякам за своє помилування, де поляки всіх вирубали до щогли. В Браславщині Наливайко зробив республіку. Том 7, 209. Том 7, 214: 1596 році польський король проголосив війну проти Наливайка, бо король казав, що Наливайків рух поширюється і на Польщу. Том 7, 215: Григорій Лобода був визначним керівником козаків, а Наливайко був з родини утікачів від панів, тому був Наливайко ворогом кріпатчині і карав панів за знущання над народом, за що Наливайко був шанований всім бідним народом. Том 7, 216: Наливайко збирав собі утікачів від панів, а Лобода дивився на це зкоса, бо Лобода мав великі маєтки і рабів. Лобода був з Овруча, але Наливайку не поміг своїм військом. Том 7, 219: До Наливайка переходили польські офіцери, а коли пишуть, що офіцери, то безперечно, що переходило багато простого народу і вояків. Том 7, 227: Жолкевич писав, що Наливайко хотів знищити всю шляхту і польську столицю. З цього бачимо, що в Наливайка була політична ідея визволення народу всього в межах України і по за Україною, на що звертали й поляки на це визволення. Це все налякало всіх панів, особливо польських і наших українських, яки вже були керівниками козатських відділів як бачимо самого Лободу, що був вороже ставився до програмі Наливайкової. Тому Наливайкові не допомагали залишитися живим. Це страшна наша трагедія, що помогали ворогам нищити таких як Наливайко.

Польське військо оточило Наливайка з його табором козаків і жіноцтва з дітьми в Солониці, вимагало від козаків видачі живим Наливайка і його штаб, та обіцяли помилування всім решту оточеним. Наливайка з його штабом видали полякам, але поляки всіх вирубали без помилювання. Видали Наливайка, Шулу і Шостака, та звичайно, що й тих польських офіцерів, що переходили на сторону Наливайка. Всіх їх тортурували страшно вогнями у Варшаві. У польській історії записано, що було 2 мілі труп на трупи наливайківців, бо нікого не залишили живими, ні жінок, ні дітей. Оце така польська культура. Том 7, 472: Грушевський написав так: Хотинська компанія здивувала поляків, а нас потомків цих героїв на корись ворогам панам, непримиримого ворога, наповнюють почуття і гордості, жалю і стиду, за ці рабські геройства, на користь ворогам, бо кожна прислуга ворогові, була злочином Україні. Хвалитись дальними походами козатськими на користь ворогів наших, сором згадувати, а пора сказати правду, хто був ворлом, а хто дійсно був борцем за Україну. Сором, щоб аж у Солониці центру України громили Наливайка, а козаки сиділи за плечима поляків зі своїми панськими ватажками.

НАРОДНІ ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ.

Ми знаємо, що коли є можливе життя хоч сяк так бідненько прожити, то нарід терпить і жде якоїсь магичної пори на визволення. Але коли вже нарід живе в неможливих обставинах, тоді рішається навсе, на життя і смерть. Тоді стає помста ворогам тим, що гноблять нарід, не дивляться на стан людини освіти її, титулу і національності, всіх меч помсти суворо карає як ворогів народу.

Народні повстання завжди стримують деспотів від їхніх злочинів, бо диктатори бояться народних повстань, тому вони придушують в зародку всякий спротив їхньої влади. Том 8, 27: На Волині було повстання проти поляків, нарід хотів зкинути Богдана Хмельницького з гетьмана, а поставити іншого, бо бачили в Хмельницькому зраду. Грушевський написав, що треба було рахуватись з тим народом, що зробив повстання, бо козаки тільки випрошували кучої волі для себе. Том 8, 28: В Хмельницького війську було роздвоєння в 1648 року, половина козаків хотіли позбутись Хмельницького. Бида для народу була та, що Хмельницький окутав себе своєю партією, яка переважно була з панських кіл з великими маєтками так, як і Богдан їх придбав за рахунок козацької крові. Хмельницький став диктатором, а його прибічники вивористовували на злочин Україні і на користь Польщі, що пізніше виявилось з Виговським і іншими полковниками. Том 8, 94: Повстали рухи в Галичині, Закарпатті, але Хмельницький залишив все на поталу полякам, бо нехотів визволяти ці землі від поляків. У Львові Кривоніс вже був забрав замок, але Хмельницький не дозволив далі визволяти, та кожен день ходив п'яним, та тратив час, що стало нарікання на Хмельницького. Том 8, 99: Простолюддя з повстанців нарікало на Хмельницького, що кожен день п'яний, тратить час, шкодує панських маєтків. Видно, що Хмельницький забороняв повстанцям житись з панських маєтків під час бою. За це нарікання Хмельницький повигонив повстанців і залишився з своїми реєстрованими козаками, та тоді таємно продав полякам всю Волинь і київське полісся з Київом разом. Що ж тоді ми можемо доброго сказати про ці зрадливі події? Одна ганьба і більше нічого.

Том 8,298: Велике повстання на Україні, польське військо ~~їхнякка~~ в паніці, робить терор над українським народом. Том 8,252: До Хмельницького прийшло 50 тисяч хлопців, хотіли Хмельницького убити, що гетьман без них помирився з поляками, та віддав полякам Україну. Але літопис нічого не згадує про тих хлопців і їхніх ватажків. Видно, що со- ром було докладно описувати полякам і са- мому Хмельницькому. Том 8,259: Дрібна шлях- та теж була в повстанцях проти поляків. Ми бачимо, що цьому великому повстанню був на перешкоді Богдан Хмельницький зі своїми реєстрованими козаками. Том 8,265: Свідок розповідав, що пани вертались на Україну в свої маєтки з польським військом, нарід ни- щили за повстання і розрухи їх маєтків. нарід вийшов з терпіння і виступав не ті- льки проти панів, але й проти Хмельницько- го, бо бачили зраду. Корецький поляк верну- вся на Україну, а особливо на Волинь, де він мав великі маєтки, для постраху почав людей садовити на палі. Якийсь піп зробив агита- цію і нарід почав бити польське військо і панів. Том 8,269: Повстання сталося на Запо- ріжжі проти Хмельницького, козаки вибрали собі на гетьмана Худолія, але Хмельницький відрубав голову Худолію, народний рух спа- ралізував, інші все продавали і утікали за Дніпро, а інші походились панам. Через Збо- рівську умову Хмельницький став польським поліцаєм, що поляки вимагали, те Хмельниць- кий виконував. Том 8,282: В Києві стало за- ворухнення проти Хмельницького за великий поступ полякам, були чутки про нового геть- мана на Запоріжжі. Ганіше по козатському закону вибір гетьмана вибирала більшість, але Хмельницький став диктатором і зрадни- ком козатських законів. Добри часи на пов- стання змарновані, пани перебили відважних хлопців, а боягузи стали гнути спини в па- нів.

Польський воєвода Кисиль приїхав з шляхтою до Києва, щоб творити карні заходи проти селян. Але в Києві на поділлі зібралася велика товпа народу, зажадала, щоб воєвода Кисиль відправив польських драгонів, приведених з ним, та перед народом здав справу з чим він приїхав. Був в Києві і Хмельницький, але зтримався з початку, потім з мурзами поїхав до Кисіля в його замок до його резиденції на обід, та розмову. В місті сталась розруха, багато народу кинулось на замок, добувати польського воєводу українського походження запродавця, але Хмельницький вислав есаулів і загальмував товпу, але не пішло так гладко. В замку зробилась паніка, особливо серед жіноцтва, що приїхали панувати на Україну з Польщі, з обіду нічого не вийшло, але добре, що гіршого не стало Кисилеві і Хмельницькому. Прийшла вістка, що новий гетьман приїхав до Чигирину, становище Хмельницького покращало, Хмельницький присягав Киселеві, що буде служити вірно королеві і посполитій, всіх бунтівників буде карати смертю. Декого з тих, що були арештованими за повстання, вивіли їх на рабський доказ перед Киселем і позинали їм голови своїм братам за польськи інтереси і терор. Але по наказу Кисіля, польське військо цілі міста і села разом з Українським народом випалювали. Ото Тарас шевченко і писав, щоб таких як Богдан в зародку було придушено. Том 6, 270: Селянське повстання проти панів було в 1607, та раніше в 1490 році, що був ватажок Муха і інші. Том 9, 78: На лівобережній Україні селяне нищили магнатів і панів, та польських комісарів. Хмельницький дав наказ панам самим карати смертю селян за порозумінням з полковниками. Ще таке наше козацтво в пізнішу пору. Поляки боялись, що нарід не задоволений політикою Хмельницького, а їх було 40 тисяч

можуть собі вибрати іншого на гетьмана. Бачимо з польської історії, що Хмельницький був шанованим поляками за його рабську службу полякам. Це я показав головніші повстання, що вони були головними причинами нашого національного упадку через зрадників козатських провідників.

ДОБА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО,

Ми знаємо, що кожна людина має свої сторони добрі і не добрі, успіхи і помилки, але одна людина має менше тих помилок, а інша має їх дуже багато, що поповнює помилки ціле своє життя. Грушевський написав, що Хмельницький був талановитим козаком, але не політиком, а коли гетьман не розуміє політики, то звичайно, що наробить найбільших помилок і жах для свого народу. Про це ми бачимо з дій самого Хмельницького.

Хмельницький родився в шляхетській родині, виховувався в католицькій школі, де навчали, що папа Римський є намісником Бога на землі, а польський король є помазаником божим і його треба слухати як Бога. Це догми католицьки, що тягнуться до сих пір.

Раніше Хмельницький був військовим писарем, потім трапилось таке, що в Хмельницького Чаплинський відібрав масток, судились вони за цей масток, але Хмельницький нічого не виграв. Хмельницький як військова людина рішив помститись фізично над Чаплинським і пішов на Запоріжжя у вільне козацтво, що було на низу Дніпра. Хмельницький залишив своїх дітей в свого приятеля на догляд. Але один синок ще малий був і щось сказав прилюдно на Чаплинського. Чаплинському це донесли і Чаплинський велів того хлопця своїм гайдукам вибити на базарі прилюдно, від чого хлопець скоро помер.

Брат його Тиміш Хмельниченко це все бачив і переживав, тому в Тиміша виробились погляди на поляків відмінні ніж у його батька Богдана Хмельницького. Богдан Хмельницький на низу Дніпра, зібрав собі тех з блукаючих утікачів 150 козаків, але короноване козацтво, що було на Запоріжжя, оточили Хмельницького з його хлопцями і хотіли їх понижити. Хмельницький як знавець військового діла і дипломатії серед козаків, зробив заклик до коронованих козаків казав, щоб козаки вибили своїх польських комисарів, та приставали до вольних козаків, що козаки й зробили на заклик Хмельницького. Комисарів вирізали, а Хмельницького вибрали за гетьмана. Довго Хмельницький гонився за Чаплинським, але не спіймав. Просив короля польського про видачу Чаплинського Богдану, але без успіху. Том 9, 1491: В перших роках Хмельницький не мав виробленого політичного напрямку, а в пізніших роках мав пляни до об'єднання всіх українських земель, але з такою думкою вже спізнився Богдан. Том 9, 1493: Хмельницький виховувався в католицькій школі між шляхтою, що був в магнатському дворі, а тому мислив категоріями шляхетськими. Але коли вже пізніше відвідав Хмельницького Антіохійський патріарх, та сказав Хмельницькому, що тебе Бог вибрав спасати Україну, ти є український Мойсей, тоді Хмельницький почав думати вищими категоріями ніж раніше. Пізніше Богдану сказала київська інтелігенція, що ти мусиш боротись за Україну, це ще додадо Богданові жару на розуміння своєї місії. Том 8, 93: Грушевський написав, що в Хмельницького не було ніяких національних і соціальних плянів, не яких державних закликів.

Я вже писав, що тип козака, це простяк, але великого духа людської гордості, що нелюбив жодних знущань над собою і іншими. Але при Богдану стало навпаки. Том 8, 195: Хмельницький не приймав простяків в козацтво. Ось була і причина упадку козацтва, що брав Хмельницький тільки панських синочків, вихованців в католицьких школах, де бачимо підкуп, видачу гетьманів полякам і всяке придушення народного повстання. Том 9, 393: З Хмельницьким зісталось 20 тисяч козаків, а решту козаків сказали, що ти Хмельницький нас продав полякам. Як бачимо, що розійшлися хто куди. Том 9, 421: На лівобережній Україні в полку Гладкого, якого Хмельницький знищив, відрубав голову Гладкому, вибрали гетьманом Удовиченка, багато козаків хотіло воювати проти Хмельницького. Полтавський полковник Пушкаренко теж приєднався до нового гетьмана Удовиченка. Хмельницький зібрав до себе всю свою охорону наємну з чужинців. Бачимо, що Хмельницький своїх хлогців не брав в свою охорону, а брав чужинців німців, сербів і різних тих, що недбали про Україну, а служили за гроші. Коли вже володар боїться свого народу і не довіряє йому, то такому володареві неможе бути гешани від народу. Том 8, 87: Коли війська Хмельницького підійшли під Львів, то Хмельницький не дозволив війську масово наступати на місто, а симулював так, щоб якимсь переговорами затерти все і залишити Львів полякам, що й зробив. На переговори поляки вислали до Хмельницького колишнього єзуїтського учителя, що навчав в школі Хмельницького. Хмельницький завів того єзуїта в будинок і в пав перед ним на коліна і просив в нього прощення. Але за що прощати? Єзуїти палили цілі міста і села українськи, то повинен Хмельницький сказати єзуїту його провини і судити його.

Ось бачимо, що єзуїтська школа так покалічила Хмельницького, що він був в старших роках рабом Польщі. Таких калік ми й сьогодні маємо багато. Хмельницький послухав єзуїта і залишив Львів полякам, та поставив біля Львова жорну, щоб ніхто не заходив в Львів, бо були повстанці з Галичини і з Закарпаття, що хотіли визволити Львів і всю галичину від поляків. Тепер тих повстанців Хмельницький залишив на поталу полякам.

ЗБОРІВЬКА УМОВА.

Ця умова спасла польщу, а особливо польського короля, що попав в оточення безвіждне козакам, а Хмельницький короля помилював, Польщу наділив Волиню і частину Київщини, а повстанців направив до панів на працю. Том 8, 193-288: В 1649 року, польський король задумав знищити козаків. Зібрав своє велике військо, польське і наємне, сам король був головнокомандуючим військом. Коли козаки і татари взяли в кліщі польський табір, та вже поляки бачили, що іншого виходу немає, рішили вести переговори з Хмельницьким, бо знали, що з цим рабом можна все зладити в користь Польщі. Цікаво сталося, замість того, щоб Богдану судити короля, то Богдав просив в короля куцих прав, та віддав полякам Україну, та довго це таїв перед українським народом. Повстанців всіх направив на поталу полякам. Замість того, щоб поляки платили татарам за свою програну війну, то Хмельницький віддав татарам свої міста з народом в полон татарам. Татари знищили Заслав, Межибоже, Ямпіль і інші міста з народом, під наглядом Хмельницького полковниками Нечасем і Набабою. А тому, що Хмельницькому в той час були поляки важнішими ніж українці. Потім Хмельницький сказав, що він помилював короля.

Том 8,224: За ті міста, що Хмельницький віддав їх татарам, а нарід в рабів, наш нарід склав пісні з прокляттям Хмельницькому, за його терор над своїм народом. Це дуже пошкодило популярності Хмельницькому, через його не розсудливість і жадобу влади. Хмельницький твердо приказав всім повстанцям, щоб ворочались кожний до свого пана де раніше належав. Том 8,251: Хто вернувся з повстанців до пана, того пан убивав і приказував, що таке буде з вашим Хмельницьким. Том 8,122: В 1648 року Хмельницький уїжджав традиційно в Київ, а поляки кроваво розправлялись з повстанцями тими, що вернулись від Хмельницького, а це ж було кругом Києва. Друга ганьба, що Хмельницький зробив умову з поляками під Білою Церквою. Польське і литовське військо на чолі Радивиля було в козатський облозі, бачили, що вже для поляків і литвинів кінець прийшов, треба капитулювати, але і там обдурили Хмельницького поляки. Хмельницький пішов сам до польського табору, пев на коліна і просив прощення в польських комисарів і куцих прав для козаків, а Україну знов віддав полякам. Замість того, щоб збити тих польських і литовських комисарів, то Хмельницький нагодував їх і пустив з нагородою Україною, а поляки і литовці тоді умирали з голоду і готеві були до капитуляції. Знов Хмельницький направив повстанців до своїх панів, яких пани почали карати смертю за повстання. Том 9, 22: Хмельницький знов дав право панам карати смертю український поневолений нарід. Том 9,376: Хмельницький писав до польського воєводи Кисиля, що сидів в Києві, що він дав наказ козакам, щоб карали смертю всіх не покірних панам. Але вже в козаках все керівництво було в панських синочків, бо Хмельницький не приймав простяків в козаки.

Том 9, 104: В присутності польських послів Хмельницький зробив смерть декільком повстанцям, потім Хмельницький пив за здоров'я короля. Але ніякого поляка не покарено за терор над цілими містами і з народом. Хмельницький тісно співпрацював з польським воеводою, що сидів в Києві. По прозьби воеводи Кисиля, Хмельницький арестував полковника козатського Подобаїла, та рішив карати смертю всіх тих, що не покораються панам. Том 8, 31: Хмельницький з лівого боку Дніпра, повстанцям відрубував голови, а на доказ полякам віддав двох повстанців в польськи руки на катування, щоб доказати полякам свою рабську вірність. Хмельницький віддав Вишневецькому повстанців, але Вишневецький—це страшний кат України, що палив міста і села на Україні разом з народом і Хмельницький добре це все знав. Том 8, 40—45: Вишневецький ловив повстанців, відрубував їм руки, садовив на палі, Вишневецький в Немірові людям виколував очі свердлом, розпинав на хрестах, рубав мечем без розбору. Коли вже польський терор перевершив всяку мірку геноциду, то Хмельницький ужахнувся від страху, будучий сам катом українського народу. Том 8, 136: Хмельницький написав до короля, що хлопів запрагають до плуга, виривають їм борода і всяки тортури нелюдські, та така поведінка довела до повстання. Том 9, 411: Хмельницький дав наказ задніпрянським козакам пускати польське військо до всіх міст, непротивитись, а бути в покори, бо поляки збиратимуть податки з народу. Люди мали опір, польське військо почало вирубувати нарід, палити села. Це подав гетьман Каліновський королеві і це можна ряхувати точною правдою.

Том 9,412: Польське військо вирубало козацьки села Липовець і Рабуху та інші села і міста всіх підряд до ноги. Це ж під благословінням Хмельницького, що наказав, щоб козаки не противились польському війську. А хіба ж це був перший польський терор над українським народом? Це сотні років велосця польська звірська робота і Хмельницький це все добре знав. Том 9,420: Масовий розстріли Хмельницьким заслужених козаків, що з Хмельницьким не погоджувались в політиці, розстріляв Хмельницький 20 вищих осіб і полковника Гладкого. Недиво тому, що Богдан карав патріотів України, бо ж герб Богданів був такого вигляду: Зигзаг з хрестом, на середині виступ і його ініціал: Богдан Хмельницький Гетьман его королівської милості Запорожського. Том 9,391: Після Білоцерківської умови козаки ті, що не погодились з політикою Хмельницького, пішли з татарами на Польщу. Хмельницький це розвідав і скоро дав знати полякам, а поляки розгромили татар і козаків. За бунти проти Хмельницького, Хмельницький наїав наїад на палях. Ось бачимо, що ніяк не можливо бачити в державі якусь особу диктатора, бо всяка диктатура держиться на терорі народному. Том 8,128: В Києві наша інтелегенція піддала Хмельницькому думку на визволення України, якось ця добра думка нарешті влізла в п'яну голову Хмельницькому, але вже було пізно для Богдана, що згубив авторитет і здоров'я, що почав хворити. Тоді вже Хмельницький сказав Киселеві, що він хоче визволити Україну. Але було пізно, добрих козакських провідників сам Хмельницький розстріляв, відважних селян пани знищили з поміччю козаків Хмельницького, інші відважні повтікали за Дніпро до Московщини, а інші вже не вірили Богданові, бо не раз були обдуреними.

Народний гнів загнав нарешті Хмельницького в московські лабети, бо віхих для Хмельницького був тісним. Хмельницький вже боявся свого власного народу. Том 9, 560: Хмельницький перепрошував поляків і казав, що він щиро додержувався Білоцерківської Умови, а цю умову ми добре знаємо, що це віддав полякам Україну, а собі випросив куцих прав провінціяльних. Далі Хмельницький продовжує, що карав за порушення дрібниць своїх козаків смертю таких, як полковника Гладкого, Мозиру і інших. Але за Дніпром польське військо нищило цілі міста і села разом з народом. Питання, за що Хмельницький перепрошував поляків? Дехто скаже, що ми повинні шанувати своїх провідників. Добре! То шануймо Нечая, Гладкого, Мозиру і інших сотки тих, що згинули з рук Хмельницького, та пошануймо тих повстанців, що громили ворога, а зате Хмельницький виводив борців українських і залюбки зтинав голові в присутності польських комісарів.

Закінчував Михайло Грушевський свої праці про Богдана Хмельницького написав так: Том 9, 1500: Потрібно було Хмельницькому знищити татар в Криму, звільнити масу невільників, підняти дух в народі, тсді з силою і авторитетом будувати свою державу. Потрібно було козакам перейти в здовж і в поперек Крим, а наце були приятелі, донські козаки, калмики і черкеси, щоб розгромити татар людоловів, звільнити невільників і половити торгівців народом, підняло б авторитет в народі Хмельницькому на цілий світ. Але замість ловити торговців людьми, Хмельницький вилловлював повстанців і віддавав їх в руки нашим ворогам.

Хай пробачить кожний читач, що я минув ті всі розхвалені походи козатські в користь нашим окупантам, а показав ті причини, що знищили нашу самостійність.

ТИМІШ ХМЕЛЬНИЧЕНКО.

Том 9,583:Тиміш був ще молодою людиною,сміливим вояком,поворотним в боях,дав багато жалів ворогам,тисячу забив своїс мечем... Поляки писали про Тиміша,що він був грубиян,бив своїх козаків... Віру в те,що Тиміш це міг робити,але за що бив,того поляки не написали.Коли в бою Тиміш як керівник війська вискочив на перід і сотки ворогів зарубав,а якийсь боягуз заліз з страху під віз і седів,то звичайно,що такий лицар як Тиміш дав тим дезертирам березової каші. Але ми немаємо даніх,щоб Тиміш відрубав голову своїм козакам так,як його батько Богдан Хмельницький.Пишуть,що Тиміш був великого росту,сильної будови,тихий,мовчаливий,добрим політиком,бо коли Тимішів тесть Лупуль сказав Тимошеві,що треба з поляками вести переговори і ладити з ними дипломатично,то Тиміш виїхав до половину своєї шаблі і сказав,по з поляками миритись треба оцією шаблею,прикликат поляків до переговорив,а коли підійдуть,то каменем в зуби їх угостити.Цехто скаже,що то вже по грубиянському...Тиміш бачив смерть свого малого братика,бо Чаплинський забив його за якесь тільки слово,бачив Тиміш тисячу жертв нашого народу і чув перекази про Черкаси,Лисянку і інші міста і села,що поляки нищили,розпинали на хрестах,висвердлювали свердлами очі українцям,тому для Тиміша поляк був клятою людиною.Тиміш добре знав віроломство польське,що завжди при умовах обманювали українців,тим він сказав,що при умовах поляка би в зуби.Велика шкода,що Тиміш згинув в бою за інтереси свого тестя Лупуля,я думаю,що Тиміш був би добрим гетьманом після свого батька.Він би не продав би України ні полякам,ні москалям,бо в нього був дух лицарський і самостійницький.

ПЕРЕЯСЛАВСЬКА УМОВА.

Я вже згадував, що Хмельницького загнала беда і страх перед українським народом, що вже Хмельницький мав при собі 10 тисячну армію чужинців як охорони Хмельницького і це все загнало Хмельницького в Переяславську умову. Том 9,752: Про Переяславську умову ніхто тепер докладно не знає, бо тільки є в історії московського Батурліна, де все перероблено, викинуто і додано в користь Москви. Тому ніхто точно умови не може знати, а тільки частково знаємо, що то небула присяга, а військовий союз. Є згадка, що умову підписував батько гетьмана Мазепи, але вже син його Іван Мазепа видійшов від Москви. Коли немає оригіналів самої умови, а щось тільки перероблене москалями про ту умову, тому ми не можемо вірити, бо всякий ворог робить те, що є для нього корисним. Ми знаємо, що Михайло Грушевський був великим науковцем, мав доступ до московських архівів і те все перевіряв і написав нам, що він бачив в тому московському архіві. Але хоч бий хтось колись і продав би наш край, то ми сьогодні назвемо того продавника лукавою людиною і не визнаємо його продажі, бо ми маємо право на свою незалежну батьківщину Україну.

ГАДЯЦЬКА УМОВА.

Гадяцька умова була підписана в 1659 року. Коли став гетьманом Виговський, багато наробив лиха Україні, а особливо козакам. Історія України ніколи не знала такого братовбивчого терору, який доконав Виговський, та продав всю Україну Полякам. Нарешті Виговський і сам згинув як негідна людина нікому, ні Україні, ні Польщі. Гадяцька умова складалась з малої горстки прихильників Виговського таємно, бо боялись народу за своє запроданство полякам всю Україну:.

Том 10, 354: Учасники Гадяцької Умови думали найбільше про те, щоб під покровом цих постанов, вимкнутись з козацької України і вернутись до своїх маєтків на Волині, Поділлі і інших місцях, та дістати додаткові маєтки від польського короля за свої заслуги перед королем, та дожити свого життя спокійно панами і достойниками. Мостив ту думку Тетераґ Виговський і інші ж ті, що підписували ту умову, а капітал собі придбали великий на крові українського народу. Що ще можна шукати в цих зрадниках, коли вони продали Україну? Але є й такі, що цінять і Виговського. Том 10, 355: Костомаров писав, приглянутись ближче, то нарід не зовсім був неправий і в своїй темноті, маса бачила ясніше ніж освічений гурт її провідників. Том 10, 356: Історик Вовк-Карачевський писав так, що Гадяцька Умова зроблена в інтересах козатської старшини, нічого не було про полегшу народу. Ми вже бачимо два козатські рухи, Запоріжське і містечкове з паншене і запродане ворогам України.

ГЕТЬМАН ВИГОВСЬКИЙ.

Раніше я читав мал уривки про Виговського, та дехто шукав Виговського якогось цінного прихованого українського патріотизму. Але перечитав докладно цю ведикку історію України бачу, що Виговський похоронив Україну. Виговський знищив багато тисяч козаків і цивільного народу при помочи татар і наємного війська, що ще залишилось Богдана Хмельницького. Богдан Хмельницький повалив Україну, а Виговський закопав в могилу до цього часу. Том 10, 39: Все козацьке військо бажало, щоб гетьманом був Юрій Хмельницький, син Богдана Хмельницького.

Бо в завіщанні Богдан сказав, щоб гетьманом був його син Юрій. Том 10, 92-93: На Корсунський нараді при вибір гетьмана, запорожців не кликали, а тільки вибирали Виговського на гетьмана його партія полковників, що були зпольщені з великими маєтками, та бажали ще більших і тихо прожити під Польщею, про що Тетера хвалився, що він багато полковників перетяг на свою сторону. Отак ми мали гетьманів і полковників. Том 10, 102: Після Зборівської Умови з поляками, запорожське військо відреклося від Хмельницького і вибрали собі за гетьмана Худолія на Запорожжі. Хмельницький здавив те повстання. На Січі Барабаш не визнав Виговського, запоріжське військо було відокремлене від мистецького козацтва. Мистецьке козацтво було складене з панів, а на Запоріжжі далі були козаки з утікачів від панів. Але беда наша, що ми бачимо козака того, що був паном і продав Україну, а наші вороги назвали вольних Запоріжців запорданцями москалям і ми в це сьогодні віримо сліпо.

Хто такий Виговський і яка його національність? Є дві версії. Том 10, 310: Виговський був з родини поляком, тому й робив долікатно, щоб передати Україну без бою полякам, хоч Грушевський писав, що це була робота Тетери, то бачимо, що Тетера все робив в порозумінні з Виговським і ми далі ясно побачимо. Без Виговського не міг би те все зробити сам Тетера, що зробив у порозумінні з Виговським. Том 10, 113: В московських архивах є згадка, що козаки писали, що Виговський був по національності литвин, одружений з дочкою магната, був раніше в польській армії, воякував проти козаків і потрапив в полон до Хмельницького. Звичайно, що Хмельницький шанував поляків, то Виговського взяв собі за писаря.

Так по інформували московського царя барабаш башівці. Чи справді було так, що Виговський був литвином? Але ми бачимо, що Виговський був офіцером польської армії. Але Виговський не був українцем, тому й не дбав за Україну. Перші сліди ворожи Виговського ми бачимо його запроданість ворогам, Том 9, 1425: Виговський передав всі таємні документи росіянам без відома Хмельницького. В цьому бачимо Виговського як злодія і зрадника козацького. Том IX 9, 451: Виговський був тісно пов'язани з Москвою, робив все таємно без Хмельницького на користь Москви. Том 9, 214: Пишуть, що Виговський був відважним і писав часто без порозумінням Хмельницького свої погляди. Том 9, 1420: Виговський просив в російського посольства, щоб вони просили у царя дозволу Виговський дружині на право маєтків її батька Стеткевича на землях в Орлі. Том 10, 31: Права рука на зраду був у Виговського Тетера, сам Тетер просив в московського царя, щоб дав йому місто Смілу. Цікаво запитати сучасних наших гетманців, на кому вони роблять основу, на Запорізьких козаках, чи на таких як Виговський і Тетер? Том 10, 344: Наємне військо з чужинців належало тільки на охорону Виговського, їх було 10 тисяч. Миж Горенем і Случчу, Виговський забрав своє військо і передав цей терен добровільно полякам. Том 10, 348: Наємне військо було охороною Виговського проти загорожських козаків. Гадяцька ушова була проти народна і трагедія України і Білорусії, де Виговський озброїв шляхту проти Білорусії і України. Том 10, 349: Поляки зразу вимагали від Виговського, щоб скасував козаків в Білорусії, але Виговський сказав, що коли білорусів уволнит, то вони підуть на московську сторону. Виговський шукав ласки в польщі на випадок повстання на Україні проти нього, щоб було куди втікати, аще до Польщі з великим капиталом,

що його придбав Богдан Хмельницький. Том 10, 296: Виговський написав листа полякам, що вже час ваявись за діло, коли Бог дає okazію, прихилити серця до свого природного кореня і пана, до чого прикладаю старання, щоб здійснити те, що задумали з Тетерою. Просив Виговський ласки для себе і своєї родини в польського короля. Що ще потрібно для мудрого і совісного історика, щоб зрозуміти Виговського і Тетеру? То, що Тетера забив Виговського, то це є бандітська звичка, що разом граблять банки, а потім один одного убивають. Таж бочки золота Хмельницького переховувались в Виговського з Тетерою, то чи немогло це вбивство бути за золото? А наші політики бачать щось тільки політичне в цих двох злодіях. Том 10, 297: Тетера таємно підписав капитуляцію перед поляками. Тетера казав, що багато козатської старшини він перетяг на свою сторону капитуляції. Тетера теж просив ласки для себе і своєї родини. Том 10, 298: Польський король писав до Виговського про заповнення ласки від короля для Виговського, як заслуженому перед королем за капитуляцію. Але заporожці того не знали, що діялось у Виговського. Том 10, 311: Виговський писав до короля, що він плянує почати війну з росіянами, щоб легше перейти на опіку польську. Король відхилив цю війну, побоювся великої війни. Том 10, 322: Колишній козатський осавул Ковалевський сказав московському послові, що Виговський козаків держить при собі татарською шаблею. Том 10, 341: Виговський відмовився приймати чужі посольства, та направляв їх до Варшави. Виговський всім езуїтам дозволив вертатись до Білорусії і України, та надав їм стари маєтки, звичайно, що видібрав від православних і козаків. Все добре нам тепер відоме, що провідника ми були вороги.

Том 10,318:Запоріжський гетьман Барабаш назвав Виговського зрадником України.Т.10,324:Виговський обіцяв татарам віддати всіх козаків полонених,що братимуть в полон,яки живуть в Сумах і в інших нових містах,та московських підданих.Виговський обіцяв татарам віддати з полтавського полку козаків,а це зате,що були прихильники Пушкаренку.Том 10,336:На основі Гадяцької Умови,в Києві міг вчитись в школі католик і православний,а решту нікого не приймати.Том 10,341:Виговський вже немав права приймати чужих послів.Том 10,30:На прозьбу Виговського через Тетеру про маєтки тесця Виговського,московський цар сказав,що Виговському дані велики маєтки на Україні,але того Хмельницький не знав,бо Виговський відкрито боявся приймати ті маєтки,щоб козаки його не покарали.Ось бачимо,що Виговський не дбав за Україну,а шукав великих маєтків в Московщині і в Польщі.Том 10,45:Виговський обіцяв покарати Нечая за те,що Нечай зруйнував маєтки його тесця.Том 10,104:Виговський заблокував дороги,що йшли на Запоріжжя,щоб ніхто нічого не віз козакам.Виговський хотів Барабаша покарати смертю,що пізніше зробив.Том 10,162:Виговський фалтшиво інформував царя про Запоріжський козаків,казав царю,що Запоріжці є вороги цареві,а Запоріжці інформували царя,що Виговський хоче Україну віддати полякам.Том 10,166:Виговський дав жиду Неміровичу,щоб збирав податки по містах Українських,козаки тим були обурені.Том 10,218:Бій Виговського під Полтавою проти Пушкаря.Том 10,224:Виговський з татарами знищив Пушкарєвих козаків 15 тисяч,та немало й своїх поклав в могилу.Том 10,225:В Пушкара було вбито татарами 30 тисяч козаків,а Виговський ще зловив 700 козаків і вирубав всіх.

Ось ми бачимо, що Виговський знищив 15 тисяч 700 козаків, та мабуть і своїх не менше як 5 тисяч поклав. Татари знищили 30 тисяч, що Виговський помогав татарам, то разом згинulo одного місяця з Виговськими втратами не менше 50 тисяч козаків. Це страшна трагедія нашого народу, що так Виговський довів наш нарід до гибелі. Чого ж наші політики в календарях відзначають смерть Виговського? Виговський перевищив Кочубея і Сталіна. Виговський увійшов в Полтаву, всіх козаків вирубав, а жінок і дітей віддав татарам, а татари брали молодих і здорових, а старих, хворих і дітей всіх рубали. Невже ж цього злочину наші історики не бачили і не читали своєї історії України? Ганьба і більше нічого. Том 10, 228: Полтава і Гадяч були до щенту знищені разом з народом. Отак будували гетьманську Україну наші паночки, що пролізли в лави козатського війська. Одні будували московську імперію, а інші Польщу, а Україну спалили, а її нарід знищили смертю, а хто залишивсь, то утікав в Московщину. Все є добре коли в добрих руках, але коли у ворожих руках, то з найкращого зроблять пекло.

Що ми маємо тепер? Рабів Риму і Єрусалиму, та московських чимало, а хто скаже правду, того ніхто не слухає. Грушевський був не однобоковатим, а писав як було в нас, тому мало хто читає твори Грушевського. Ми маємо на еміграції добрих людей, що пишуть не однобоковато, а так, як ми заслуговуємо, це письменник Яр Славутич, Іван Овечко і багато подібних і добрих письменників. Але є так багато рабів чужих столиць на подобі Виговського, а темна маса мовчить, бо не розуміє. Знаю, що будуть критики на цю скромну книжечку, але це хай критикують Грушевського, бо це все є з історії його.

ЗМІСТ.

Від автора.....	стор 2,
Чи мали ми свою державу?.....	3.
Доба князівства.....	5.
Терор над предками за віру.....	8.
Церква і держава.....	9.
Унія.....	11.
Чому розпалась наша держава?.....	14.
Польське урядування на Україні.....	16.
Польсько-литовський терор на Україні	18.
До християнське вірування.....	7.
Чужинці на Україні.....	25.
Погром жидів.....	28.
Торгівля невільниками.....	31.
Протестанти в Польщі, Литві і на Укр.	29.
Література в Україні в часах князівс.	32.
Сила Польської держави	33.
Білорусія.....	39.
Литовське відношення до України...	37.
Татари.....	37.
Шведи.....	43.
Польковник Нечай.....	42.
Московщина.....	47.
Туреччина.....	45.
Доба козацька.....	51.
Гетьман Наливайко.....	55.
Народні повстання.....	56.
Доба Хмельницького.....	60.
Зборівська умова.....	63.
Тиміш Хмельниченко.....	68.
Гетьман Виговський.....	70.
Переяславська умова.....	69.
Гадяцька умова.....	69.

Читайте і над кожною темою думайте,
тоді зрозумієте свою історію.

За цю скромну книжечку, прошу добровіль-
на пожертва хто що вишле.

Автор М.П. Боровик.

